

รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์

โครงการ “อัตลักษณ์อีสานสู่งานศิลปกรรมร่วมสมัย”

I-san Identity to contemporary art

ดำเนินโครงการโดย

ผู้ช่วยศาสตราจารย์อานนท์ สังวรดี

คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

พฤศจิกายน 2558

สัญญาเลขที่ RDG57H0013

รายงานการวิจัยฉบับสมบูรณ์

โครงการ “อัตลักษณ์อีสานสู่งานศิลปกรรมร่วมสมัย”

I-san Identity to contemporary art

คณะผู้วิจัย สังกัด

1. ผู้ช่วยศาสตราจารย์อานนท์ สังวรดี

คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

2. ผู้ช่วยศาสตราจารย์รณภพ เตชะวงศ์

คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

สนับสนุนโดยสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ (วช.)

และสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.)

(ความเห็นในรายงานนี้เป็นของผู้วิจัย วช.-สกว.ไม่จำเป็นต้องเห็นด้วยเสมอไป)

โครงการ “อัตลักษณ์อีสานสู่งานศิลปกรรมร่วมสมัย”

ผู้สร้างสรรค์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์อานนท์ สังวรดี

ผู้ช่วยศาสตราจารย์รณภพ เตชะวงศ์

บทคัดย่อ

การค้นหาคำประเด็นทางอัตลักษณ์อีสานนั้น มีมิติที่มากมายทั้งทางสังคม การเมือง เศรษฐกิจ วัฒนธรรม การศึกษา ค่านิยม จากความหลากหลายนี้เองจึงเป็นจุดเริ่มต้นที่น่าสนใจในการสืบค้นคว้าหาความหมายของคำว่า “อัตลักษณ์อีสาน” จากมิติที่มากมายและความหลากหลายที่ได้กล่าวมาข้างต้น ผู้สร้างสรรค์ได้ตีกรอบนำแนวคิดเรื่องสภาพอากาศที่เป็นลักษณะเฉพาะของพื้นที่ อุณหภูมิที่สูงตลอดทั้งปี ความร้อน ความแล้ง การแปรเปลี่ยนก่อเกิดสภาพ ร่องรอย พื้นผิว ต่างๆ อันสะท้อนให้เห็นถึงความงามที่เกิดขึ้นในความลำบากยากแค้น แปรเปลี่ยนเป็นสุนทรียะวิถีแห่งการดำรงชีวิตที่ก่อให้เกิด ประเพณี วัฒนธรรมที่มีความสัมพันธ์กับธรรมชาติอย่างลึกซึ้ง จนก่อให้เกิดเป็นอัตลักษณ์ที่มีคุณค่าดำเนินสืบทอดมาจนถึงปัจจุบัน เช่นการกิน การอยู่ การแต่งกายด้วยผ้าทอมือในรูปแบบสีสันต่างๆที่มีความสัมพันธ์กับสภาพอากาศ ผู้คนอีสานมีความเคารพ ศรัทธาในธรรมชาติอย่างลึกซึ้ง มีคุณลักษณะการอยู่อย่างกินง่าย ซึ่งนั่นก็ได้หมายถึงความหยากบ้านในเรื่องวิถีการดำรงชีวิต แต่หากหมายถึงการปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมอย่างชาญฉลาด และในความเรียบง่ายนี้เอง อีกบทบาทหนึ่งจึงทำให้คนอีสานมีความผูกพันกับศาสนา การเกษตรกรรม การเลี้ยงสัตว์ และฤดูกาลเป็นสำคัญ

จากเนื้อหาที่มีอัตลักษณ์ที่ชัดเจนดังกล่าวได้นำมาสู่กระบวนการสร้างสรรค์ผลงานทางทัศนศิลป์ แบบสองมิติในสองเทคนิค คือ เทคนิคภาพพิมพ์ และเทคนิคจิตรกรรมสีน้ำมัน โดยผลงานภาพพิมพ์นั้นสร้างสรรค์โดย อานนท์ สังวรดีเป็นการใช้ร่องรอยการกระทำของเวลาและสภาพแวดล้อม เช่น ดิน เปลือกไม้ มาสร้างสรรค์ในผลงานด้วยการประสานกันของเส้นที่มีลักษณะไขว้ไปไขว้มาจนเกิดเป็นน้ำหนัก รูปทรง พื้นผิว มิติและพื้นที่ว่าง เกิดการนำพาผ่านความหมายเชิงสัญลักษณ์อันได้แก่ ขาวนา กระบือ ดวง เขาสัตว์ ด้วยเทคนิควิธีการภาพพิมพ์วัสดุและภาพพิมพ์ร่องลึกจำนวนทั้งสิ้น 10 ชิ้น ส่วนผลงานทางด้านจิตรกรรมสีน้ำมันนั้นสร้างขึ้นโดย รณภพ เตชะวงศ์ เริ่มต้นเรื่องราวผ่านจากวรรณกรรมในอดีตที่เกี่ยวข้องกับผู้คนในอีสาน ความบิดเบือนทางด้านประวัติศาสตร์ วัฒนธรรมที่ปรับเปลี่ยนไปตามยุคตามสมัย และการเปลี่ยนแปลงการย้ายถิ่นฐานอาศัย แสดงออกผ่านภาษาภาพวิถีชีวิตที่เรียบง่ายที่เกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวันด้วยผลงานจำนวนทั้งสิ้น 12 ชิ้นหลากหลายขนาดแตกต่างกัน

Project : Identity to contemporaryart

Assistant professor Arnon Sungvondee

Assistant professor Ronnaphob Teachawong

Abstract

Search East that issues identity. There are many dimensions to the social, political, economic, cultural and educational values of diversity is thus an interesting starting point to search for the meaning of words that grab. "Identity East" by many and diverse dimensions mentioned above. The author has framed the concepts of weather that is characteristic of the vernacular. High temperatures year-round heat and drought conditions cause a change in the surface traces reflects the beauty that occurs in poverty. Su Ya Tree transformed into a way of life that contributes to the cultural traditions that have a profound relationship with nature. The cause identity is a valuable successor to current operations such as eating in a dress with hand-woven fabrics in colors that are associated with the weather. The NHL has respect Profound faith in nature The feature is easy to eat. That does not mean the rough on the way we live. But if the means to adapt to the environment wisely. And in this simplicity itself. Another role, the NHL has ties to religion, agriculture, animal husbandry. And a critical season

From content with a clear identity has led to the creation of the visual arts. The second technique is a two-dimensional printmaking techniques. And oil painting techniques The resulting prints were created by Prof. Arnon wary well as to trace the action of time and environmental conditions such as ground bark to create a portfolio with the harmonization of the lines oval Oval to cross until it is. weight, shape, texture, dimension and space. The lead through symbolic meanings, including farmers buffalo beetle horns with techniques of print material and prints trenches total of 10 pieces of works of oil painting was created by Prof. equipment worlds Techa. Wong started the story through relevant literature in the past with people in the Northeast. The distortion of the history Culture adapted to the modern era. And the relocation housing. Expressive language through simple lifestyle associated with everyday life with the totality. 12 piece assortment of different sizes

กิตติกรรมประกาศ

ต้องขอขอบคุณสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ (วช.) และสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) ที่ได้ให้งบประมาณมาทำการสร้างผลงานในครั้งนี้ ขอขอบคุณเพื่อน พี่ น้อง อาจารย์ บุคลากร คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น สำหรับคำปรึกษาในด้านต่างทั้งในด้านเอกสาร สถานที่และพื้นที่ในการสร้างสรรค์ผลงาน ขอขอบคุณอาจารย์สุธีร์ จุฬากาญจน์ สำหรับการจัดทำสูติบัตรนิทรรศการ ขอขอบคุณอาจารย์ภาณุ อุดมเพทยกุล กับการเป็นพิธีกรในวันเปิดนิทรรศการ และที่สำคัญยิ่งขอขอบคุณนักศึกษาที่คอยช่วยเหลือ ให้กำลังใจ ในการทำงานครั้งนี้ทั้ง 4 ชั้นปี และสุดท้ายนี้ผมขอขอบคุณแผ่นดินอีสานผืนนี้ที่ทำให้เราทั้ง 2 คน ได้สร้างผลงานศิลปะสืบต่อไป

ผู้ดำเนินโครงการ

สารบัญ	หน้า
บทคัดย่อ	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญตาราง	ฅ
สารบัญภาพ	ญ
บทที่ 1 บทนำ	1
1.1 ความสำคัญ และที่มาของปัญหา	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย	3
1.3 ขอบเขตของการวิจัย	3
1.4 ทฤษฎี สมมติฐาน และ / หรือกรอบแนวความคิดของการวิจัย	4
1.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	5
1.6 แผนการถ่ายทอดเทคโนโลยีหรือผลการวิจัยสู่กลุ่มเป้าหมายเมื่อสิ้นสุดการวิจัย	5
1.7 วิธีการดำเนินการวิจัย และสถานที่ทำการทดลอง/เก็บข้อมูล	5
1.8 ระยะเวลาทำการวิจัย และแผนการดำเนินงานตลอดโครงการวิจัย	6
1.9 ปัจจัยที่เอื้อต่อการวิจัยที่มีอยู่	8
บทที่ 2 การทบทวนวรรณกรรมหรืองานสร้างสรรค์ที่เกี่ยวข้อง	9
2.1 ค้นหาทัศนธาตุต่างๆที่เด่นชัดในอัตลักษณ์อีสาน	9
2.1.1 แนวคิดที่หนึ่ง	9
2.1.2 แนวคิดที่สอง	9
2.1.3 แนวคิดที่สาม	11
2.2 อิทธิพลปรัชญาความเชื่อรวมไปถึงผลทางศิลปะที่เกี่ยวข้อง	13

2.3	สรุปแนวทางการค้นหาทัศนธาตุที่ใช้ในงาน	19
2.4	สรุปกรอบแนวคิดในการสร้างสรรค์	19
บทที่ 3	เทคนิคและวิธีการ	20
3.1	วิธีการสร้างพื้นผิวบนแม่พิมพ์	20
3.2	อุปกรณ์การสร้างพื้นผิว	21
3.3	ตัวอย่างการสร้างพื้นผิวในลักษณะต่างๆเพื่อใช้ในการสร้างแม่พิมพ์	22
3.4	ลักษณะพื้นผิวที่ได้จากการทดลองสร้างแม่พิมพ์เมื่อนำไปสร้างผลงาน	23
3.5	ขั้นตอนการทำงาน	24
3.6	ขั้นตอนการพิมพ์งาน	31
3.7	อุปกรณ์-วัสดุที่ใช้ในการพิมพ์	33
3.8	อุปกรณ์ในการพิมพ์งาน	34
3.9	ผลงานที่ได้ทั้งหมด 10 ชิ้น	39
บทที่ 4	อภิปรายและวิจารณ์ผล	50
4.1	กรอบแนวความคิด	50
4.2	ความสำคัญของสัญลักษณ์รูปทรงที่ใช้ในผลงาน	50
4.3	การวิเคราะห์ผลงาน	51
4.4	สรุปผลการวิเคราะห์ทัศนธาตุ	54
บทที่ 5	สรุป	56
	บรรณานุกรม	57
	ประวัติ	58

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 1.1 ตารางระยะเวลาการทำวิจัย	7
ตารางที่ 2.1 ตารางสรุปกรอบแนวคิด	19
ตารางที่ 3.1 ภาพตารางประกอบที่มาของรูปทรงผลงาน	30
ตารางที่ 4.1 ตารางแสดงกรอบแนวคิด	50
ตารางที่ 4.2 ตารางแสดงทัศนธาตุในผลงาน	53

สารบัญภาพ

	หน้า
2.1 ภาพแสดงข้อมูลที่ได้จากสภาพแวดล้อม	11
2.2 ภาพประกอบข้อมูลประเพณีวัฒนธรรมอีสาน	13
2.3 Happy end, 2005, acrylic and oil on canvas	14
2.4 Woman #2, 2009, acrylic, oil and charcoal on canvas	14
2.5 Feo, 2010, acrylic and oil on canvas	15
2.6 Untitled, 2010, silkscreen ink on linen	15
2.7 Untitled, 2010, enamel and silkscreen ink on paper	16
2.8 Untitled, 2011, silkscreen ink on linen	16
2.9 Tile Options, Ceramic	17
2.10 Turquoise Peacock Blue Lichen Vessel, Ceramics	17
2.11 Yellow Blackberry Lichen Vase, Ceramic	17
2.12 ดุลยภาพทั้งดงามของชีวิต หมายเลข 1, 2553, สื่อประสม	18
2.13 พื้นฐานของสรรพสิ่ง 2, 2558, สื่อประสม	18
2.14 ดุลยภาพทั้งดงามของชีวิต หมายเลข 2, 2553, สื่อประสม	18
3.1 ภาพแสดงอุปกรณ์ที่ใช้ในการสร้างพื้นผิว	22
3.2 ภาพประกอบผลที่ได้จากการสร้างพื้นผิว	23
3.3 ภาพประกอบพื้นผิวที่ได้จากการทดลองพิมพ์	24
3.4 ภาพประกอบขั้นตอนการเตรียมแม่พิมพ์	25
3.5 ภาพประกอบการสร้างแม่พิมพ์	31
3.6 ภาพแสดงร่องรอยเมื่อสีน้ำพลาสติกแห้ง	31
3.7 ภาพแสดงขั้นตอนการเข้าแท่นพิมพ์	31

3.8 ภาพแสดงพื้นผิวที่เคลือบแลคเกอร์	32
3.9 ภาพแสดงพื้นผิวที่ได้จากแม่พิมพ์	32
3.10 ภาพแสดงอุปกรณ์ที่ใช้ในการพิมพ์	33
3.11 ภาพแสดงอุปกรณ์การพิมพ์	34
3.12 ภาพประกอบการลงหมึกพิมพ์	35
3.13 ภาพประกอบแม่พิมพ์ที่ใช้ดหมึกออก	35
3.14 ภาพประกอบการทำขึ้นกระดาษ	36
3.15 ภาพประกอบวิธีการขับน้ำออกจากกระดาษ	36
3.16 ภาพประกอบวิธีการวางตำแหน่งแม่พิมพ์บนแท่น	36
3.17 ภาพประกอบวิธีการหมุนแท่นพิมพ์	37
3.18 ภาพประกอบวิธีการพิมพ์แม่พิมพ์ที่ 2	37
3.19 ภาพประกอบวิธีการพิมพ์แม่พิมพ์ 2	37
3.20 ภาพประกอบวิธีการขึ้นกระดาษ	38
3.3.1 ชื่อผลงาน Fracture Series no.1	39
3.3.2 ชื่อผลงาน Fracture Series no.2	40
3.3.3 ชื่อผลงาน Fracture Series no.3	41
3.3.4 ชื่อผลงาน Fracture Series no.5	42
3.3.5 ชื่อผลงาน Fracture Series no.7	43
3.3.6 ชื่อผลงาน Fracture Series no.8	44
3.3.7 ชื่อผลงาน Fracture Series no.9	45
3.3.8 ชื่อผลงาน Fracture Series no.10	46
3.3.9 ชื่อผลงาน Fracture Series no.12	47
3.3.10 ชื่อผลงาน Fracture Series no.13	48

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความสำคัญ และที่มาของปัญหา

ศิลปวัฒนธรรมนับว่าเป็นเอกลักษณ์ที่สำคัญของชาติ ซึ่งแสดงให้เห็นถึงความเจริญงอกงามในการดำรงชีวิต ความสามัคคี ความเป็นระเบียบเรียบร้อย ความคิดสร้างสรรค์และความมั่นคงของชาตินั้น ด้วยเหตุนี้ศิลปะและวัฒนธรรมในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ถือได้ว่าเป็นภูมิภาคที่มีศิลปะและวัฒนธรรมมาก เป็นแหล่งอารยธรรมมาตั้งแต่สมัยโบราณ ทรัพยากรทางด้านศิลปะและวัฒนธรรมถือเป็นสมบัติอันมีค่าที่ได้รับการสะสมและถ่ายทอดสืบต่อกันมา สิ่งดังกล่าวนี้แสดงถึงศักดิ์ศรีเกียรติภูมิและความภาคภูมิใจร่วมกันของคนไทยทั้งชาติ รวมทั้งเป็นที่ยอมรับยกย่องจากนานาชาติโดยทั่วไป

จากแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 11 (2555-2559) ได้กำหนดทิศทางการพัฒนาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยกำหนดให้ภาคการผลิตรวมสูงขึ้นเฉลี่ยไม่ต่ำกว่าร้อยละ 3 ต่อปี และเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์ของ SMEs ต่อ GDP ให้มีสัดส่วนไม่ต่ำกว่าร้อยละ 40 รวมถึงเพิ่มขีดความสามารถการแข่งขันทางเศรษฐกิจของประเทศ (www.thaaindc.org) ประวัติศาสตร์ สังคม ประเพณี และวิถีชีวิต ประวัติศาสตร์ในดินแดนภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีอารยธรรมที่เข้ามามีอิทธิพลเหนือดินแดนนี้หลายยุคตั้งแต่ยุคก่อนประวัติศาสตร์ ยุคอาณาจักรทวารวดี ยุคอาณาจักรขอม ยุคอาณาจักรล้านช้าง และยุคอาณาจักรสยามจนถึงยุคปัจจุบัน วัฒนธรรมที่หลากหลายเกิดจากชาติพันธุ์อาศัยอยู่ร่วมกันที่หลากหลาย ชาติพันธุ์ที่อยู่ร่วมกันในดินแดนภาคตะวันออกเฉียงเหนือได้แก่ ชาวไทลาว ชาวผู้ไท ชาวไทกะโฮ ชาวข่า ชาวไทกะเลิง ชาวไทแสก ชาวไทย้อ (เงี้ยว) ชาวกูลา ชาวกูย เป็นต้น ลักษณะภูมิอากาศและภูมิประเทศมีส่วนในการกำหนด

อัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมของชาวอีสาน อัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมเฉพาะของภาคอีสานเกิดจากสภาพภูมิอากาศ ภูมิประเทศ ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งในการกำหนดวิถีชีวิต ประเพณี และวัฒนธรรม แม้แต่เครื่องใช้ไม้สอยในชีวิตประจำวัน ทั้งวัสดุการผลิตและวิธีการใช้ประโยชน์ ก็มีความแตกต่างจากวัฒนธรรมในภูมิภาคอื่น ถึงแม้จะมีที่มาร่วมกันก็ตาม ประเพณีของท้องถิ่นอีสานมีอยู่หลายอย่างเกี่ยวข้องกับทุกมิติของช่วงชีวิตตั้งแต่เกิดจนตาย เช่น บายศรีสู่ขวัญ งานบวช แต่งงาน (กินตอง) มีประเพณีที่สำคัญตลอดทั้งปี รู้จักกันในนามฮีตสิบสองคองสิบสี่ที่ยึดแนวปฏิบัติมาจากรบพรบุรุษ มีความเชื่อว่าหากปฏิบัติตาม จะทำให้บ้านเมืองมีความเจริญรุ่งเรืองและเป็นสุข อาทิ เดือนอ้าย บุญเข้ากรรม เดือนยี่ บุญคูณลานเดือนสาม บุญข้าวจี่ เดือนสี่ บุญพระเวส เดือนห้า บุญสงกรานต์ เดือนหก บุญบั้งไฟ เดือนเจ็ด บุญเข้าชะเดือนแปด บุญเข้าพรรษา เดือนเก้า บุญข้าวประดับดินเดือนสิบ บุญข้าวสาก เดือนสิบเอ็ด บุญออกพรรษาเดือนสิบสอง บุญกฐินนอกจากนี้ ยังมีความเชื่อเรื่องไสยศาสตร์ เช่น เวลาใกล้คลอดให้นำเครื่องรางของขลังออก และห้ามพูดเรื่องขัดข้องขณะอยู่ไฟ นานาเลวผูกติดไม้ไว้ที่ข้างบันไดบ้านเพื่อป้องกันภูติผีปีศาจมารบกวน เป็นต้นกล่าวโดยสรุป ดินแดนอีสานเป็นดินแดนที่มีความมั่งคั่งทางวัฒนธรรม ภูมิปัญญา ศิลปะ และธรรมชาติอย่างมาก มีแหล่งมรดกโลก แหล่ง คือ บ้านเชียง จ.อุดรธานี และป่าดงพญาเย็น-เขาใหญ่ว่าอารยธรรมในอีสานจะมีหลากหลาย แต่ด้วยลักษณะภูมิประเทศวิถีชีวิตของผู้คนหลากหลายชาติพันธุ์ จึงสามารถสร้างเอกลักษณ์ทางศิลปะและวัฒนธรรมของตนขึ้นมาได้

ศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น จัดตั้งขึ้นโดยมีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้จัดตั้งขึ้นเมื่อวันที่ 13 กันยายน 2537 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ

- เพื่อผลิตบัณฑิตสาขาศิลปกรรมศาสตร์ให้มีความรู้ความสามารถในการที่จะออกไปทำงาน ทั้งในภาครัฐและเอกชนอย่างมีประสิทธิภาพ โดยมีจิตสำนึกในคุณค่าของศิลปวัฒนธรรมภาคตะวันออกเฉียงเหนือและมีโครงการที่จะผลิตบัณฑิตระดับหลังปริญญาที่มีความเชี่ยวชาญด้านศิลปะสากล และศิลปะประจำท้องถิ่นของภาคตะวันออกเฉียงเหนือโดยเฉพาะ
- เป็นศูนย์กลางการศึกษาค้นคว้าและวิจัยศิลปะสากลและศิลปะพื้นบ้านในภาคตะวันออกเฉียงเหนือโดยเฉพาะ
- เป็นศูนย์กลางเพื่อบริการทางวิชาการด้านศิลปกรรมศาสตร์สาขาต่างๆแก่สังคมและหน่วยงาน ทั้งภายในและภายนอกประเทศ
- ประสานงานกับหน่วยงานต่างๆทั้งภาครัฐและเอกชน เพื่อการอนุรักษ์ ส่งเสริม และพัฒนาศิลปวัฒนธรรมพื้นบ้านของภาคตะวันออกเฉียงเหนือให้คงอยู่ตลอดไป

หลักสูตรศิลปกรรมศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาทัศนศิลป์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น ได้กล่าวถึงความสำคัญของการเปลี่ยนแปลงในด้านต่างๆไว้ดังนี้

สถานการณ์การเปลี่ยนแปลงของสังคมโลกส่งผลกระทบต่อสังคม และวัฒนธรรมของทุกภูมิภาค การแลกเปลี่ยนผสมผสานวัฒนธรรมทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงกันกว้างขวางมากขึ้น จนทำให้ขาดอัตลักษณ์ของสังคม และวัฒนธรรมของแต่ละพื้นที่ คนรุ่นใหม่ขาดความรู้ความเข้าใจ และขาดทักษะในด้านศิลปกรรม ส่งผลต่อความภาคภูมิใจในอัตลักษณ์ของชาติ งานด้านทัศนศิลป์มาถูกนำเสนอในลักษณะของสินค้าเพื่อตอบสนองตลาดขนาดใหญ่ขึ้น จึงส่งผลให้เกิดการลอกเลียนแบบโดยขาดสุนทรีย์ และจรรยาบรรณในการสร้างสรรค์ผลงานด้านทัศนศิลป์ ส่งผลให้สังคมขาดบุคคลากรด้านทัศนศิลป์ที่จะสามารถสร้างสรรค์ผลงานที่มีคุณค่าเฉพาะ ซึ่งอาจไม่สอดคล้องกับการสร้างมูลค่าสินค้าทางทัศนศิลป์

จากสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคมส่งผลกระทบต่อทางสังคมและวัฒนธรรมและการศึกษา ทำให้เกิดการพัฒนาและปรับปรุงหลักสูตรตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2552 ตามแผนกลยุทธ์มหาวิทยาลัยขอนแก่น ที่เน้นคุณภาพการเรียนการสอนและการตรวจสอบเพื่อให้เกิดคุณภาพทางการศึกษาที่เท่าเทียมประชาคมโลก

ดังนั้นสายวิชาทัศนศิลป์ซึ่งจัดการเรียนการสอนด้านศิลปะที่เชื่อมโยงกับวัฒนธรรมของภูมิภาคได้เล็งเห็นความสำคัญในการพัฒนาสังคมและวัฒนธรรมจึงได้ปรับหลักสูตรใหม่เพื่อให้สอดคล้องกับแผนพัฒนาของมหาวิทยาลัยที่มุ่งเน้นให้บัณฑิตมีทักษะ ความรู้ ความสามารถทางด้านทัศนศิลป์ และมีศักยภาพทางด้านการพัฒนาทางสังคม การส่งเสริมเผยแพร่ อนุรักษ์ พัฒนาคุณค่าทางศาสนา ศิลปวัฒนธรรมและเอกลักษณ์ของชาติบนฐานภูมิปัญญาท้องถิ่น

การผลิตบัณฑิตในหลักสูตรสอดคล้องกับการเป็นผู้นำด้านศิลปวัฒนธรรมในภูมิภาคอีสานซึ่งถือเป็นมหาวิทยาลัยแห่งแรกในภูมิภาคนี้ มีจุดมุ่งหมายให้บัณฑิตเป็นผู้มีความรู้ความสามารถทางด้านการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะในแขนงต่างๆ ที่มีคุณภาพและสามารถเผยแพร่ออกสู่สาธารณชนได้ อีกทั้งยังสามารถบูรณาการผลงานสร้างสรรค์ของตนเองจากความรู้ในภูมิปัญญาท้องถิ่น ซึ่งถือเป็นการทำนุบำรุงศิลปะ และวัฒนธรรมของตนเองให้คงอยู่คู่กับสังคมอันถือเป็นภารกิจที่สำคัญของสถาบัน

ดังที่ได้กล่าวมาแล้วนั้นว่า ศิลปวัฒนธรรมนับว่าเป็นเอกลักษณ์ที่สำคัญของชาติ ซึ่งแสดงให้เห็นถึงความเจริญงอกงามในการดำรงชีวิต ศิลปะและวัฒนธรรมในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ถือได้ว่าเป็นภูมิภาคที่มีศิลปะและวัฒนธรรมมาก เป็นแหล่งอารยธรรมมาตั้งแต่สมัยโบราณ ทรัพยากรทางด้านศิลปะและวัฒนธรรมถือเป็นสมบัติอันมีค่าที่ได้รับการสะสมและถ่ายทอดสืบต่อกันมาเพื่อให้การอนุรักษ์เผยแพร่ศิลปวัฒนธรรม อันเป็นภารกิจหลักที่สำคัญประการหนึ่งทั้งของคณะศิลปกรรมศาสตร์ และของมหาวิทยาลัยขอนแก่น การส่งเสริมสำนักอันดีงามทางด้านศิลปะและวัฒนธรรมของนักศึกษา บุคลากรและบุคคลทั่วไป ให้มีส่วนร่วมในการส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้อัตลักษณ์อีสานและภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อผสมผสานกับความรู้ทางวิชาการ ในการตอบสนองการพัฒนาท้องถิ่นอย่างยั่งยืนโดยการนำหลักคิดดังกล่าวสร้างสรรค์ผลงานศิลปะให้เป็นที่ยอมรับโดยการร่วมสร้างผลงานศิลปะร่วมกับศิลปินอื่นๆ เพื่อเรียนรู้ระบบวิธีคิด รูปแบบการทำงานศิลปะที่มีแรงบันดาลใจจากเรื่องอัตลักษณ์อีสานร่วมกัน และสร้างจิตสำนึกถึงคุณค่าของศิลปกรรมในอดีต รวมถึงการบูรณาการศาสตร์ทางการสร้างสรรค์ในสาขาต่างๆ เพื่อที่จะร่วมกันสร้างองค์ความรู้ที่เกิดจากการวิจัยในครั้งนี้เพื่อประโยชน์กับองค์กร หน่วยงานและผู้ที่เกี่ยวข้องต่อไป

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- เพื่อค้นหาอัตลักษณ์อีสานที่สามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการสร้างสรรค์ศิลปกรรมร่วมสมัย
- เพื่อสร้างสรรค์ผลงานศิลปกรรมร่วมสมัยจากอัตลักษณ์อีสาน
- เพื่อรวบรวมกระบวนการในการสร้างสรรค์ การวิเคราะห์เพื่อนำไปสู่องค์ความรู้

1.3 ขอบเขตของการวิจัย

ขอบเขตแนวคิดในการสร้างสรรค์ผลงานทางศิลปกรรม โดยนำอัตลักษณ์ในด้านต่างๆมาใช้เป็นฐานในการคิด และในสร้างสรรค์ผลงานทางศิลปกรรม เช่น

อัตลักษณ์ทางด้านศิลปวัฒนธรรม

- สถาปัตยกรรม พระธาตุ สิม ส่วนประดับสถาปัตยกรรมศาสนา หอแจก หอระฆัง หอกลอง เอือน เลียงนา เล้าข้าว ปราสาทหิน
- จิตรกรรม ฮูปแต้ม ศิลปะถ้ำ ผ้าผะเหวด
- ประติมากรรม พระไม้อีสาน
- ภาษาและวรรณกรรม นางคำกลอง ผาแดงนางไอ่ สิ้นไซ

- ดนตรี หมอลำ แคน โปงลาง
- นาฏศิลป์ รำบายศรี เชื้อกระติบ ฟ้อนภูไท กะโนปดิงตอง

อัตลักษณ์ทางด้านภูมิปัญญาท้องถิ่น เช่น

- หัตถกรรม ธรรมมาสน์ โหงฮุด ชันกระหย่อง ผ้าอีสาน เครื่องปั้นดินเผา จักสาน เขี่ยนหมากอีสาน เครื่องทองเหลือง เครื่องเงิน เกรียน กกไหล
- เกษตรกรรม ความเชื่อในการทำนา
- อาหาร ปลาไร่ ส้มตำ ลาบ ข้าวหอมมะลิ
- ศิลปะประยุกต์ หนังปะโมทัย

อัตลักษณ์ทางด้านวิถีชุมชนและสังคม เช่น

- ศาสนาและประเพณี บุญฮีตสิบสอง ผูกเสี้ยว ผีตาโชน ผีขนน้ำ
- ความเชื่อท้องถิ่น หลักบ้านและดอนปู่ตา การสู่ขวัญ

อัตลักษณ์ทางด้านอื่นๆ เช่น

- ปรากฏการณ์ บั้งไฟพญานาค เชียงคาน หมูบ้านช้าง
- โบราณคดี บ้านเชียง ไดโนเสาร์

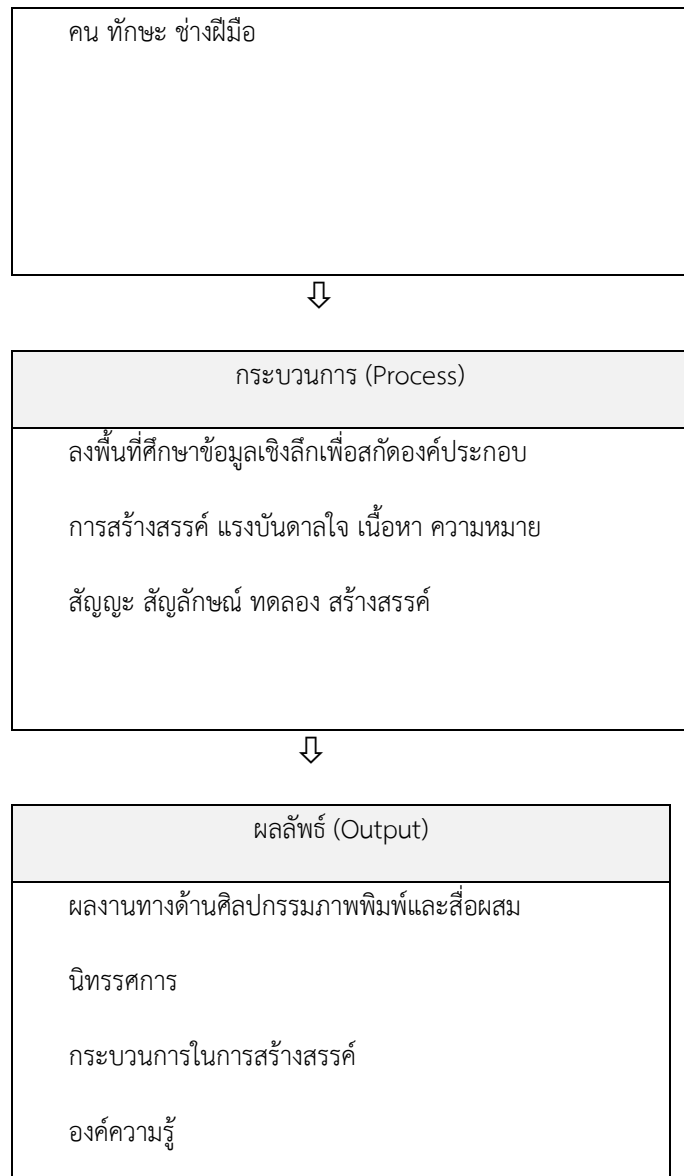
จำนวนผลงานภาพพิมพ์ 10 ชิ้น ขนาดชิ้นละ 60 x 80 เซนติเมตร

จำนวนผลงานสื่อผสม 5 ชิ้น ขนาดชิ้นละไม่ต่ำกว่า 1 เมตร

1.4 ทฤษฎี สมมติฐาน และ / หรือกรอบแนวความคิดของการวิจัย

วิธีการในการดำเนินงาน เป็นการสร้างสรรค์จากศิลปินในหลากหลายสาขา และจากหลายหน่วยงานเช่น จิตรกรรม ประติมากรรม ภาพพิมพ์ เครื่องเคลือบดินเผา การออกแบบสิ่งทอ การออกแบบผลิตภัณฑ์หรือเครื่องประดับ โดยนำเอาอัตลักษณ์อีสานที่มีความสนใจในเฉพาะตน มาใช้ในการสร้างสรรค์ผลงานศิลปกรรม จากนั้นจึงรวบรวมกระบวนการสร้างสรรค์อย่างเป็นระบบ ซึ่งประกอบด้วย แนวคิด เทคนิค กลวิธี ลักษณะในการแสดงออก ขั้นตอนการทำงานทั้งหมด ลักษณะของผลงาน การติดตั้งกับพื้นที่แสดง การประเมินผลงานจากผู้ชม จากนั้นจึงสรุปเพื่อหาองค์ความรู้เพื่อนำไปใช้ประโยชน์ในการสร้างสรรค์ต่อไป

ข้อมูล (Input)
ความรู้จากอัตลักษณ์ในด้านต่างๆ
อัตลักษณ์ที่จับต้องได้ (Tangible)
อัตลักษณ์ที่จับต้องไม่ได้ (Intangible)
ศิลปะ เทคโนโลยี วัสดุ อุปกรณ์ รูปทรง การใช้งาน

1.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

- ได้ผลงานศิลปกรรมร่วมสมัยที่สร้างสรรค์จากอัตลักษณ์อีสาน จำนวน 15 ชิ้น โดยจำแนกเป็นผลงานภาพพิมพ์ จำนวน 10 ชิ้น ขนาดชิ้นละ 60 x 80 เซนติเมตร และผลงานสื่อผสม จำนวน 5 ชิ้น ขนาดชิ้นละไม่ต่ำกว่า 1 เมตร
- ได้แนวทางในการนำอัตลักษณ์อีสานมาใช้ประโยชน์ทางการสร้างสรรค์ผลงานศิลปกรรมร่วมสมัย
- ได้องค์ความรู้ทางด้านการสร้างสรรค์จากกระบวนการเทคนิคภาพพิมพ์และจากกระบวนการเทคนิคสื่อผสม

1.6 แผนการถ่ายทอดเทคโนโลยีหรือผลการวิจัยสู่กลุ่มเป้าหมายเมื่อสิ้นสุดการวิจัย

- แสดงนิทรรศการผลงานศิลปกรรม 1 ครั้ง
- บรรยายสรุปผลการวิจัยสร้างสรรค์ประกอบนิทรรศการ

1.7 วิธีการดำเนินการวิจัย และสถานที่ทำการทดลอง/เก็บข้อมูล

- ระเบียบวิธีวิจัยที่ใช้ วิจัยแบบประยุกต์และสร้างสรรค์ผลงานศิลปกรรมโดยรวบรวมเอกสาร เชิงสำรวจ ศิลปกรรมที่แสดงอัตลักษณ์ที่ชัดเจน ในพื้นที่เพื่อใช้เป็นกรอบแนวคิดในการสร้างสรรค์
- วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล
 - การทบทวนวรรณกรรม งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับข้อมูลทางประวัติศาสตร์ คติ ความเชื่อ ใน ศิลปกรรมพื้นถิ่นในพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
 - การสัมภาษณ์ ช่าง ศิลปินพื้นบ้าน เจ้าอาวาส ผู้นำชุมชน ประชาชนชาวบ้าน ฯลฯ
 - การสำรวจ บันทึกภาพถ่าย ผลงานศิลปกรรมที่ปรากฏหลักฐานในปัจจุบัน
- กลุ่มตัวอย่าง
 - ด้านแหล่งข้อมูลทางศิลปกรรมที่แสดงอัตลักษณ์ที่ชัดเจนในพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
 - ศิลปินที่สร้างสรรค์ผลงานศิลปกรรม ในรูปแบบต่างๆ ภายในประเทศ
- เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
 - แบบสัมภาษณ์ แบบสำรวจ เครื่องบันทึกเสียง กล้องถ่ายภาพ อุปกรณ์วาดภาพ แบบจดบันทึก บันทึกภาพนิ่ง และภาพเคลื่อนไหว อุปกรณ์ทางภาพพิมพ์
- วิธีวิเคราะห์ข้อมูล
 - วิเคราะห์ทัศนธาตุที่แสดงออกถึงอัตลักษณ์อีสาน
 - วิเคราะห์กระบวนการทดลองและสร้างสรรค์ผลงานภาพพิมพ์และสื่อผสม
 - สรุปผลการวิเคราะห์เพื่อสร้างองค์ความรู้ บรรยาย แสดงนิทรรศการและจัดทำเอกสารรายงาน

วิธีในการดำเนินงานแบ่งเป็นขั้นตอนต่างๆดังนี้

- ค้นหาทัศนธาตุต่างๆที่เด่นชัดในอัตลักษณ์อีสาน
- กำหนดแนวความคิด นำไปสู่สร้างภาพ ทดลองเทคนิค วิธีการทางศิลปะ
- สร้างสรรค์ผลงานศิลปกรรม
- รวบรวมผลงาน แนวคิด กระบวนการสร้างสรรค์ อย่างเป็นระบบ
- สรุปเป็นองค์ความรู้

- สรุปโครงการ

1.8 ระยะเวลาทำการวิจัย และแผนการดำเนินงานตลอดโครงการวิจัย

ระยะเวลาที่ทำการวิจัย 1 ปี

สถานที่ทำงานวิจัย คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น อ.เมือง ถ.มิตรภาพ จ.ขอนแก่น 40002

กิจกรรม	เดือนที่											
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
ทบทวนวรรณกรรมและรวบรวมข้อมูลพื้นที่, ศิลปิน, ผู้เชี่ยวชาญ	→											
ติดต่อประสานงานหน่วยงานต่างๆ		→										
สร้างสรรค์ผลงาน				→	→	→	→	→	→			
บรรยาย											→	
แสดงนิทรรศการ											→	
สรุปผล											→	

ตารางที่ 1.1 ตารางระยะเวลาการทำการวิจัย

เป้าหมายของผลผลิต (output) และตัวชี้วัด

ผลผลิต	ตัวชี้วัด			
	เชิงปริมาณ	เชิงคุณภาพ	เวลา	ต้นทุน
1. ผลงานสร้างสรรค์เทคนิคภาพพิมพ์	10 ชิ้น	ระดับชาติ	7 เดือน	120,000
2. ผลงานสร้างสรรค์เทคนิคสื่อผสม	5 ชิ้น	ระดับชาติ	7 เดือน	120,000
3. นิทรรศการ	1 ครั้ง	ระดับชาติ	1 เดือน	50,000

เป้าหมายของผลลัพธ์ (outcome) และตัวชี้วัด

ผลลัพธ์	ตัวชี้วัด			
	เชิงปริมาณ	เชิงคุณภาพ	เวลา	ต้นทุน
1. องค์ความรู้ด้านการสร้างสรรค์	2 เรื่อง	ตีพิมพ์ เผยแพร่	1 ปี	-
2. การบรรยาย	1 ครั้ง	นักศึกษาและประชาชน	1 ครั้ง	-
3. ผู้เข้าร่วมชมนิทรรศการ	200 คน	หอศิลป์ระดับชาติ	1 เดือน	-

1.9 ปัจจัยที่เอื้อต่อการวิจัยที่มีอยู่

- มีพื้นที่และอุปกรณ์ในการทดลองและสร้างสรรค์ผลงานศิลปกรรม
- มีหอศิลป์ในระดับชาติ ในมหาวิทยาลัยขอนแก่น
- มีผู้เชี่ยวชาญด้านอัตลักษณ์อีสาน
- มีเจ้าหน้าที่และบุคลากรคอยสนับสนุน
- เป็นแหล่งรวบรวมข้อมูลทางด้านศิลปะ และวัฒนธรรมอีสาน

บทที่ 2

การทบทวนวรรณกรรมหรืองานสร้างสรรค์ที่เกี่ยวข้อง

มนุษย์เป็นสัตว์สังคมมีความคิดมีพัฒนาการเรียนรู้ ซึมซับ แสวงหาสิ่งใหม่ๆ อยู่ตลอดเวลา ผลงานศิลปะเป็นสิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้นเพื่อให้เกิดความงาม เป็นอรรถรสทางความรู้สึกชั้นเยี่ยมที่เกิดขึ้นมาร่วมกับมวลมนุษย์ตั้งแต่อดีตกาล ความงามที่อยู่คู่มนุษย์นี้มีได้มาจากไหนเลยแล้วแต่มาจากการสั่งสมเรียนรู้ ความเชื่อ ทศนคติ และความนึกคิดของมนุษย์กับการเปลี่ยนแปลงภายใต้ความลับที่ยิ่งใหญ่ของจักรวาล

ความงามของศิลปะเกิดจากทัศนธาตุทางศิลปะโดยมีองค์ประกอบของความหมาย ทศนคติคือการเห็นสิ่งที่มองเห็น ธาตุ หมายถึง สิ่งที่ถูกถือว่าเป็นส่วนสำคัญที่รวมกันเป็นรูปร่างของสิ่งทั้งหลาย ทัศนธาตุจึงหมายถึง ส่วนสำคัญที่รวมกันเป็นรูปร่างของสิ่งทั้งหลายตามที่ตามองเห็นซึ่งประกอบไปด้วยสาระธรรมดาดังเช่น จุด เส้น สี รูปทรง น้ำหนัก พื้นผิว และเมื่อทัศนธาตุส่งไปที่ใจเกิดความสะเทือนในอารมณ์ ศิลปินก็จะถ่ายทอดผลงานทางศิลปะนั้นๆ ออกมา

2.1 ค้นหาทัศนธาตุต่างๆ ที่เด่นชัดในอัตลักษณ์อีสาน

2.1.1 แนวคิดที่หนึ่ง

-อิทธิพลและข้อคิดเห็นที่เกี่ยวข้องกับสภาพปัจจุบัน เช่น สภาพการเปลี่ยนแปลงทางสังคม วิถีชีวิตความเป็นอยู่

เป็นที่ยอมรับว่า สรรพสิ่งทั้งหลายในโลกนี้ไม่มีอะไรที่ มีการเคลื่อนไหว อยู่เสมอ สังคมและวัฒนธรรมก็มีลักษณะเช่นเดียวกัน คือ เปรียบเหมือนหรือไม่ว่า แต่จะมีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา จึงทำให้โครงสร้างของสังคม และวิถีการดำรงชีวิตหรือ วัฒนธรรมของมนุษย์ในแต่ละสังคมเปลี่ยนแปลงตามไปด้วย ไม่มีสังคมใดหยุดอยู่กับที่ โดยแท้จริง

เดิมสังคมไทยเป็นสังคมเกษตรกรรมประชาชนส่วนใหญ่อยู่ในชนบทที่มีการทำนาและการเพาะปลูกเป็นอาชีพหลัก แต่ในปัจจุบันสังคมเปลี่ยนมาเป็นสังคมอุตสาหกรรมมากขึ้น สิ่งที่ควบคู่กันกับการเกษตรอุตสาหกรรมคือการขยายตัวทางอุตสาหกรรม เกิดโรงงานอุตสาหกรรมที่นำทรัพยากรต่างๆ ของประเทศมาผลิตสินค้าประเภทต่างๆ อย่างมากมาย ทำให้เกิดย่านอุตสาหกรรมและย่านพาณิชยกรรมขึ้นตามเมืองต่างๆ ทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาคมากมาย เหล่านี้ล้วนมีผลทำให้เกิดการเคลื่อนย้ายถิ่นฐานของผู้คนในท้องถิ่นต่างๆ อยู่ตลอดเวลา มีทั้งการย้ายจากถิ่นหนึ่งไปอีกถิ่นหนึ่ง เช่น ในภาคอีสานไปอยู่ทางภาคกลางและภาคใต้

2.1.2 แนวคิดที่สอง

-อิทธิพลที่ได้จากสภาพแวดล้อม เช่น ภูมิประเทศ ภูมิอากาศ ท่าเลที่ตั้ง เป็นต้น

ลักษณะภูมิประเทศภาคตะวันออกเฉียงเหนือเป็นที่ราบสูงเกิดจากการยกตัวของแผ่นดิน 2 ด้าน คือ ด้านตะวันตกและด้านใต้ของภาค ทำให้มีความลาดเอียงไปทางตะวันออก มีลักษณะคล้ายกะทะ แบ่งเป็น 2 เขตใหญ่ได้แก่

1. บริเวณแอ่งที่ราบ

- แอ่งที่ราบโคราช เกิดขึ้นบริเวณที่ราบลุ่มแม่น้ำมูลและชี ลักษณะเป็นที่ราบสูงสลับกับเนินเขา

- แอ่งสกลนคร อยู่ทางตอนเหนือของภาคตั้งแต่แนวเขาภูพานไปจนถึงแม่น้ำโขง มีแม่น้ำสงครามและห้วยน้ำก่ำไหลผ่าน

2. บริเวณเขตภูเขา

- ภูเขาทางด้านตะวันตกของภาค วางตัวแนวเหนือ-ใต้ ได้แก่ ภูเขาเพชรบูรณ์ และเขาดงพญาเย็น

- ภูเขาทางตอนใต้ของภาค ได้แก่ ภูเขาส่นกำแพง ภูเขาพนมดงรัก

- ภูเขาที่แบ่งระหว่างแอ่งโคราชและแอ่งสกลนคร ได้แก่ทิวเขาภูพานค่ะ

ลักษณะภูมิอากาศภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีเป็นแบบร้อนชื้นสลับร้อนแห้งแล้ง ฤดูร้อนอากาศร้อนจัดโดยทั่วไป ฤดูหนาวอากาศเย็นจัด ทั้งนี้เพราะ เป็น ลักษณะอากาศแบบภาคพื้นทวีป

ภาพแสดงข้อมูลที่ได้จากสภาพแวดล้อม

2.1 ภาพแสดงข้อมูลที่ได้จากสภาพแวดล้อม

2.1.3 แนวคิดที่สาม

- ความคิดเห็นในด้านปรัชญาและความเชื่อรวมไปถึงประเพณีวัฒนธรรมอีสาน

ประเพณี วัฒนธรรม และความเชื่อของชาวอีสานที่สำคัญนั้น นับว่ามีส่วนช่วยทำให้การดำรงชีวิตของสังคมอีสาน มีความสงบร่มเย็น ความเชื่อในเรื่อง ภูตผี เทพอารักษ์ ถูกกำหนดขึ้นด้วยจุดประสงค์แฝงเร้นให้เกิด การอนุรักษ์ทรัพยากรพื้นถิ่น สร้างแหล่งอาหาร พืชพันธุ์อันอุดมสมบูรณ์ และช่วยรักษาป่าไม้ให้กับชุมชน หลากๆ ประเพณีจึงมีขึ้นเพื่อรวมใจของคนในชุมชน สร้างขวัญกำลังใจในการประกอบสัมมาอาชีพ และยังเกี่ยวเนื่องไปถึง การแปรเปลี่ยนของฤดูกาล ข้อกำหนดหนดสำคัญต่อพฤติกรรมนี้คือธรรมชาติอันเป็นเหตุผลอันยิ่งใหญ่ ล้วนแล้วแต่เป็นภูมิปัญญาของท้องถิ่นอันทรงคุณค่า

ผู้สร้างสรรค์กำหนดกรอบข้อมูลของประเพณีวัฒนธรรมอีสานโดยใช้ประเพณีที่สำคัญๆและมีการทำอย่างต่อเนื่องในช่วงเวลาไม่น้อยกว่า20ปี ที่เกิดขึ้นในภาคตะวันออกเฉียงเหนือในรอบการบรรจบของ 365 วัน หรือ1 ปี จึงทำให้พบว่าประเพณีทั้งหลายเหล่านั้นมีจุดร่วมที่คล้ายกันในเรื่องของฤดูกาลโดยเข้ามาเป็นตัวกำหนดพฤติกรรมแต่ละจะแตกต่างกันไปทางกายภาพหรือรูปแบบที่ขึ้นอยู่กับสภาพแวดล้อมของแต่ละพื้นที่

- ประเพณีขึ้นเขาสวย จังหวัดสุรินทร์
- ประเพณีผีตาโขน อำเภอด่านซ้าย จังหวัดเลย
- ประเพณีไหลเรือไฟ ประเพณีไหลเรือไฟ
- ประเพณีบุญเบิกฟ้า จังหวัดมหาสารคาม
- แห่เทียนพรรษา
- ประเพณีบุญบั้งไฟ จังหวัดยโสธร
- ประเพณีบุญผะเหวด จังหวัดร้อยเอ็ด
- ประเพณีการตีช้างน่านอง มุกดาหาร
- เทศกาลดอกคำดวน สืบสานประเพณี สี่เผ่าไท จังหวัดศรีสะเกษ
- ประเพณีแห่นางแมว

ภาพประกอบแนวคิดที่สาม

2.2 ภาพประกอบข้อมูลประเพณีวัฒนธรรมอีสาน

2.2 อิทธิพลปรัชญาความเชื่อรวมไปถึงผลทางศิลปะที่เกี่ยวข้อง

ศิลปะนามธรรม (อังกฤษ: Abstract Art) ใช้ภาษาภาพในการสื่อความหมายด้วยรูปทรง, สี และลายเส้น เพื่อสร้างสัดส่วนซึ่งอาจจะประกอบขึ้นในระดับความเป็นนามธรรมที่แตกต่างกันไป

ศิลปะนามธรรม หรือ มโนศิลปะ หมายถึง แบบอย่างของทัศนศิลป์ที่เกี่ยวข้องกับจิตใจ แสดงความรู้สึกของมนุษย์ต่อธรรมชาติแวดล้อม ถ่ายทอดเป็นรูป ภาพ จะมีลักษณะเป็นสองมิติ หรือ สามมิติ ส่วนใหญ่จะไม่พรรณนาเรื่องราวตามความเป็นจริง ศิลปินอาจจะทิ้งรูปทรงต่างๆ ด้วยการตัดทอนหรือตัดรูปทรงจนหมดสิ้น อาจสร้างรูปทรงขึ้นมาใหม่ตามความรู้สึกของตนเอง ด้วยการวางโครงสร้างใหม่ และเรื่องราวล้วนเป็นนามธรรม

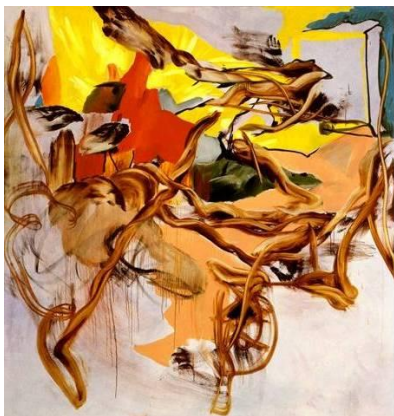
ความรู้สึกภายนอกและความรู้สึกภายใน (the inner and the outer) ความรู้สึกภายนอก คือ วัสดุรูปทรง และเมื่อรู้สึกต่อการเห็นรูปทรงดังกล่าวแล้ว ก็เกิดความรู้สึกภายในสำหรับคุณค่าของรูปทรงนั้น เป็นการสร้างความกลมกลืนขึ้นด้วยสีสัน การเคลื่อนไหว ลีลา จังหวะ ลักษณะผิว สัดส่วน และความเด่นชัดของภาพ

คุณค่าของความรู้สึกถือเป็นสิ่งสำคัญที่สุดของศิลปะแบบนามธรรม ศิลปะแบบโบราณจะเขียนบรรยายอะไรก็เฉพาะเจาะจงลงไป เช่น รูปผู้หญิง ต้นไม้ สัตว์ ผลไม้ ผู้ชาย และแม้แต่พระเจ้า คำกล่าวของศาสนาอิสลาม มีว่า $\in$ <พระเจ้าเท่านั้นที่สมบูรณ์ทุกประการ จะเป็นการโอหังพระนางอวดีของมนุษย์อย่างยิ่ง ถ้าเขาอาจเอื้อมไปหาอะไรมาแทนสิ่งสมบูรณ์ เช่นพระเจ้า $\in$ = ดังนั้นศาสนาอิสลามจึงไม่นิยมสร้างรูปไว้เคารพ ศิลปินกลุ่มนามธรรมไม่ต้องการสร้างรูปทรงที่ปรากฏให้ผู้ดูหลงติดเพียงแค่นั้น แต่ต้องการสร้างรูปทรงใหม่ โดยคำนึงถึงการจัดภาพ สีลา จังหวะความสมดุล และความรู้สึก เพื่อให้เกิดอารมณ์และความรู้สึกเองเมื่อได้สัมผัสสิ่งที่ไม่อาจชี้เฉพาะไปได้ว่าเป็นอะไร

Charline Von Heyl

I want my paintings to be ambivalent, with paradoxical space and speeds, each one a kind of self-satisfied silent universe.

ฉันต้องการภาพวาดของฉันจะสับสนกับพื้นที่ขัดแย้งและความเร็วแต่ละชนิดหนึ่งของจักรวาลเงียบพอใจในตนเอง

2.3 Happy end, 2005, acrylic and oil on canvas 208.28 x 198.12 cm

2.4 Woman #2, 2009, acrylic, oil and charcoal on canvas, 208.3 x 198.1 cm

2.5 Feo, 2010, acrylic and oil on canvas,, 208.3 x 188 cm

Christopher Wool

each iteration is a next step, not 'better' than the last."

ซ้ำเป็นขั้นตอนต่อไปไม่ได้ 'ดีขึ้นกว่าที่ผ่านมา. "

2.6 Untitled, 2010, silkscreen ink on linen, 320 x 243.8 cm

2.7 Untitled, 2010, enamel and silkscreen ink on paper, 182.9 x 140.3 cm

2.8 Untitled, 2011, silkscreen ink on linen, 304.8 x 243.8 cm

Randy O'Brien

- Randy O'Brien มีเชื้อสายเป็นคนอเมริกัน เขาเริ่มศึกษาเรื่องดินในขณะที่เขาเองเป็นนักศึกษา University of California ที่ Berkeley และได้เรียนรู้การเป็นศิลปินเครื่องเคลือบดินเผากับ Al Johnson ที่ Santa Cruz, California ในปี 1984 ในช่วงชีวิตเริ่มต้นการเป็นศิลปินเขาเป็นคนที่ชอบการผจญภัยและการเสี่ยงโชค เขาย้ายไปอยู่ในที่ทุรกันดารใน Alaska และเปิดสตูดิโอในการปั้นหม้อไหในบ้านของเขาโดยได้แรงบันดาลใจจากพื้นที่ที่เป็นน้ำแข็งและภูเขาของ Kachemak bay หลังจากนั้น ในปี 90 Randy กลับเข้ามาสอนในระดับ BFA ที่ New York State College of Ceramics at Alfred University เพื่อเป็นรายได้ในการเลี้ยงชีพ Randy สนใจความงาม สิ่งที่น่าทึ่งในธรรมชาติ พื้นผิว ร่องรอย ขี้เถาแห่งภูเขาไฟ ผลงานทุกชิ้นเกิดขึ้นจากความรู้สึกที่แรงกล้าจากความรักที่เกิดจากดิน

2.9 Tile Options, Ceramic, 20.32 x 20.32 x 5.08 cm

2.10 Turquoise Peacock Blue Lichen Vessel, Ceramics,

17.78 x 33.02 cm

2.11 Yellow Blackberry Lichen Vase, Ceramic,

40.64 x 38.1 cm

- **เดือนฉายผู้ชนะ ภูประเสริฐ** ปัจจุบันเป็นศิลปินและอาจารย์ประจำมหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ ผลงานของเดือนฉายผู้ชนะเป็นผลงานจิตรกรรมกึ่งสื่อผสมซึ่งสร้างสรรค์ขึ้นจาก ดิน น้ำ อากาศ และแสงแดด โดยปรากฏรูปลักษณะเป็นศิลปะสองมิติบนผืนผ้าใบที่มีเนื้อดินนูนต่ำและแต้มภายใต้แนวความคิดเกี่ยวกับสุนทรียภาพในธรรมชาติที่ก่อให้เกิดดุลยภาพในชีวิต เมื่อน้ำ อากาศ และแสงแดดทำปฏิกิริยากับเนื้อดิน ก่อให้เกิดร่องรอยแตกกระแหงเป็นรูปทรงอิสระบนกรอบผ้าใบ สื่อแสดงสถานะของดินในฐานะต้นกำเนิดของพืชพรรณสิ่งมีชีวิต และสื่อเสนอถึงความงดงามอันเต็มไปด้วยความหลากหลายในธรรมชาติอย่างเรียบง่าย

2.12 ดุลยภาพทั้งดงามของชีวิต หมายเลข 1, 2553, สื่อประสม

2.13 พื้นฐานของสรรพสิ่ง 2, 2558, สื่อประสม

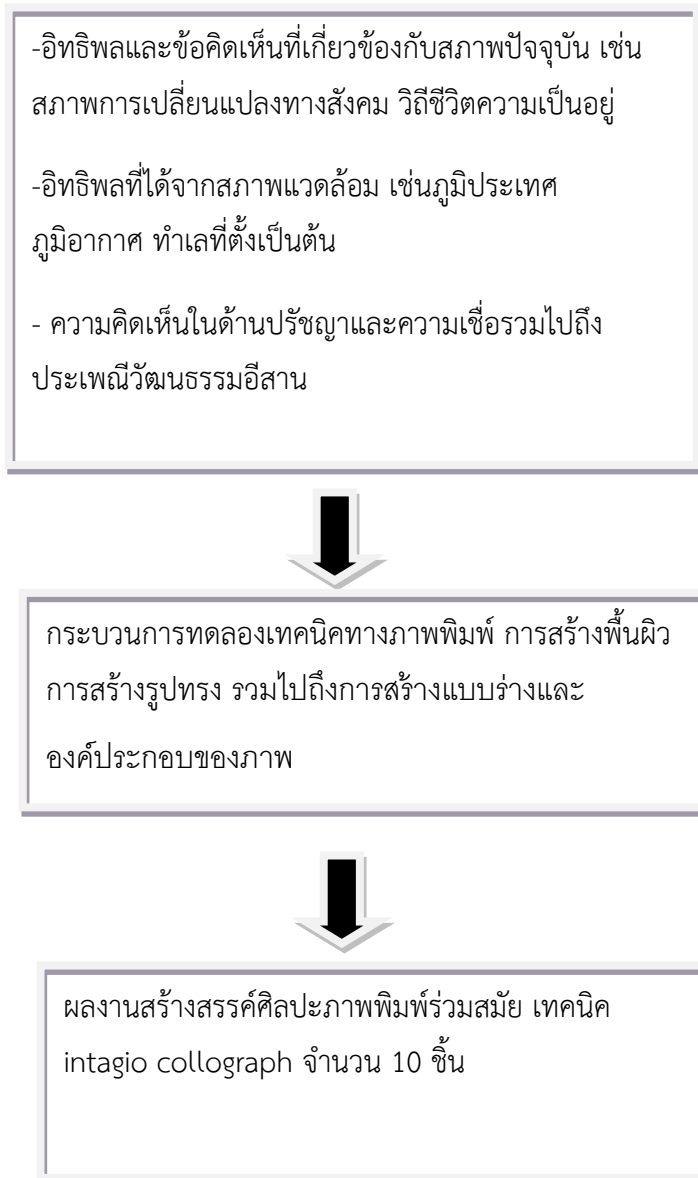

2.14 ดุลยภาพทั้งดงามของชีวิต หมายเลข 2, 2553, สื่อประสม, 315 x 315 ซม. (ประกอบด้วยงาน 9 ชิ้น)

2.3 สรุปแนวทางการค้นหาทัศนธาตุที่ใช้ในงาน

แนวคิดที่หนึ่ง + แนวคิดที่สอง + แนวคิดที่สาม = วิธีชีวิตความเป็นอยู่ของคนอีสานเป็นวิถีชีวิตที่เรียบง่าย เป็นสังคมเกษตรกรรม พึ่งพาและอยู่ร่วมกันกับสภาพภูมิประเทศและสภาพภูมิอากาศตามฤดูกาล

2.4 สรุปกรอบแนวคิดในการสร้างสรรค์

ตารางที่ 2.1 ตารางสรุปกรอบแนวคิด

บทที่ 3

เทคนิคและวิธีการ

การสร้างสรรค์ เป็นสิ่งที่เกิดจากความคิดสร้างสรรค์ เป็นการดำเนินการในลักษณะต่าง ๆ เพื่อให้เกิดสิ่งแปลกใหม่ที่ไม่เคยปรากฏมาก่อน สิ่งที่มีชีวิตเท่านั้นที่มีความคิดอย่างสร้างสรรค์ได้ ความคิดสร้างสรรค์เป็นความคิดระดับสูง เป็นความสามารถทางสติปัญญาแบบหนึ่ง ที่จะคิดได้หลายทิศทางหลากหลายรูปแบบโดยไม่มีขอบเขตนำไปสู่กระบวนการคิดเพื่อสร้างสิ่งแปลกใหม่ หรือเพื่อการพัฒนาของเดิมให้ดีขึ้นทำให้เกิดผลงานที่มีลักษณะเฉพาะตน

มากกว่าครึ่งหนึ่งของการพบที่ยิ่งใหญ่ของโลกได้ถูกกระทำขึ้นมาโดยผ่าน "การค้นพบโดยบังเอิญ" หรือการค้นพบบางสิ่งขณะที่กำลังค้นหาบางสิ่งอยู่ การพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของมนุษย์จะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลง การสร้างสรรค์อาจไม่จำเป็นต้องยิ่งใหญ่ถึงขนาดการพัฒนาบางสิ่งขึ้นมาให้กับโลกแต่มีอาจเกี่ยวข้องกับพัฒนาการบางอย่างให้ใหม่ขึ้นมา อาจเป็นสิ่งเล็ก ๆ น้อย ๆ เพื่อตัวของเราเอง เมื่อเราเปลี่ยนแปลงตัวเราเอง เราจะพบว่าโลกก็จะเปลี่ยนแปลงไปพร้อมกับเรา และในวิถีแห่งการเปลี่ยนแปลงที่เราได้มีประสบการณ์กับโลก ความคิดสร้างสรรค์จึงมีความหมายที่ค่อนข้างกว้างและสามารถนำไปใช้ประโยชน์กับการผลิต การสร้างสรรค์สิ่งประดิษฐ์ใหม่ ๆ

ศิลปะภาพพิมพ์เป็นผลงานสร้างสรรค์ทางศิลปะด้านทัศนศิลป์ที่มีการเดินทางในโลกและประเทศไทยมาเป็นเวลาช้านาน มีการยอมรับในระดับนานาชาติมากมาย การสร้างผลงานทางศิลปะภาพพิมพ์นั้นมีกระบวนการที่ซับซ้อนไปแต่ละเทคนิค โดยแบ่งกระบวนการ ได้ 4 รูปแบบคือ แม่พิมพ์ผิววนูน (Relief Process), แม่พิมพ์ร่องลึก (Intaglio Process), แม่พิมพ์ผิวราบ (Planographic Process) และ แม่พิมพ์ตะแกรงไหม (Serigraphy) วิธีการพิมพ์แต่ละแบบนั้นก็ขึ้นอยู่กับเทคนิคและกระบวนการในการสร้างงาน อย่างเช่น ภาพพิมพ์แกะไม้ จะใช้วิธีการพิมพ์แม่พิมพ์พื้นราบ การพิมพ์ภาพสกรีนจะใช้วิธีการแม่พิมพ์ตะแกรงไหม

ในการสร้างสรรค์ผลงานครั้งนี้ผู้สร้างสรรค์ใช้เทคนิคผลงานทางภาพพิมพ์ในการทำงาน 2 เทคนิค ได้แก่ เทคนิคภาพพิมพ์วัสดุ (Collograph) เป็นเทคนิคทางภาพพิมพ์ที่มีกระบวนการไม่ซับซ้อนสามารถสร้างพื้นผิวด้วยการปะติดหรือสร้างร่องรอยต่างๆให้เกิดขึ้นบนพื้นผิวกระดาษ และภาพพิมพ์ร่องลึก (Intaglio Process) เป็นเทคนิคทางภาพพิมพ์ที่ใช้พื้นผิวของร่องที่เกิดขึ้นบนแม่พิมพ์มาเป็นผลงาน ยกตัวอย่างเช่น เทคนิคภาพพิมพ์โลหะ (Etching), เทคนิคภาพพิมพ์ เมซโซทินท์ (Mezzotint) เป็นต้น

3.1 วิธีการสร้างพื้นผิวบนแม่พิมพ์

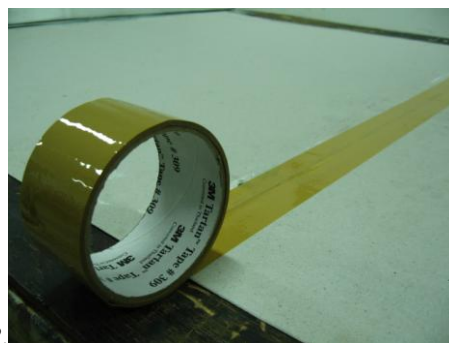
การสร้างพื้นผิวในแม่พิมพ์เพื่อให้เกิดร่องรอยลักษณะแตกต่าง เกิดจากการยึดหดของการระเหยของน้ำที่อยู่ในสีพาสติกและกาวลาเท็กซ์ ส่วนลักษณะเส้นแตกต่างนั้นจะแตกต่างกันไปตามวัสดุที่ใช้ในการรองพื้น วิธีการสร้างพื้นผิวบนแม่พิมพ์นั้นก่อนอื่นนำกระดาษเทาขาวที่ใช้ในการทำล้อจะต้องทำการรองพื้นด้วยสีเขื่อน้ำมันหรือว่าสีเขื่อน้ำ เพราะทั้ง 2 ชนิดมีความต่างกันในเรื่องพื้นผิวที่ได้ กระดาษที่รองด้วยสีเขื่อน้ำมันจะมีร่องรอยที่หยาบและร่องที่เกิดจะใหญ่กว่าพื้นรองด้วยสีเขื่อน้ำ

3.2 อุปกรณ์การสร้างพื้นผิว

1.สีน้ำพลาสติก	2.เทปกาว
3.ลูกกลิ้ง, เกรียง	4.แปลงทาสี
5.ผงยาแนวปูน(ยิปซัม)	6.กระดาษเทาขาว
7.แลคเกอร์หรือยูรีเทรน (ใช้สำหรับเคลือบบล็อก)	8.กาวลาเท็ค

1.

2.

3.

4.

5.

6.

7.

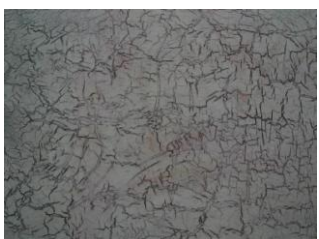
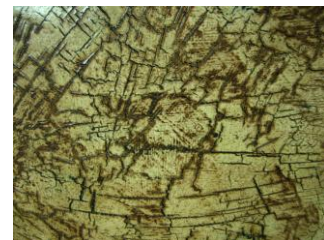

8.

3.1 ภาพแสดงอุปกรณ์ที่ใช้ในการสร้างพื้นผิว

3.3 ตัวอย่างการสร้างพื้นผิวในลักษณะต่างๆเพื่อใช้ในการสร้างแม่พิมพ์

ร่องรอยและพื้นผิวที่ได้จะมีความแตกต่างกัน ขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายด้าน เช่น วัสดุที่ใช้ในการรองพื้น สภาพอากาศ อุณหภูมิ ปริมาณเวลาเท็กซ์ ขอบเขตของรูปทรง ร่องรอยที่ได้ในการสร้างสรรค์ครั้งนี้ผู้สร้างสรรค์เองจะมุ่งเน้นไปที่รูปทรงกับร่องรอยที่เกิดขึ้นแต่ไม่ได้ควบคุมในเรื่องของอุณหภูมิซึ่งเป็นอีกเหตุผลหนึ่งที่ผู้สร้างสรรค์เองอยากให้ธรรมชาติเข้ามามีส่วนร่วม เพราะเป็นการทำงานในส่วนของการไร้การควบคุม อันเป็นหนึ่งเหตุผลที่เกี่ยวข้องกับปรัชญาในการดำเนินชีวิตของมนุษย์

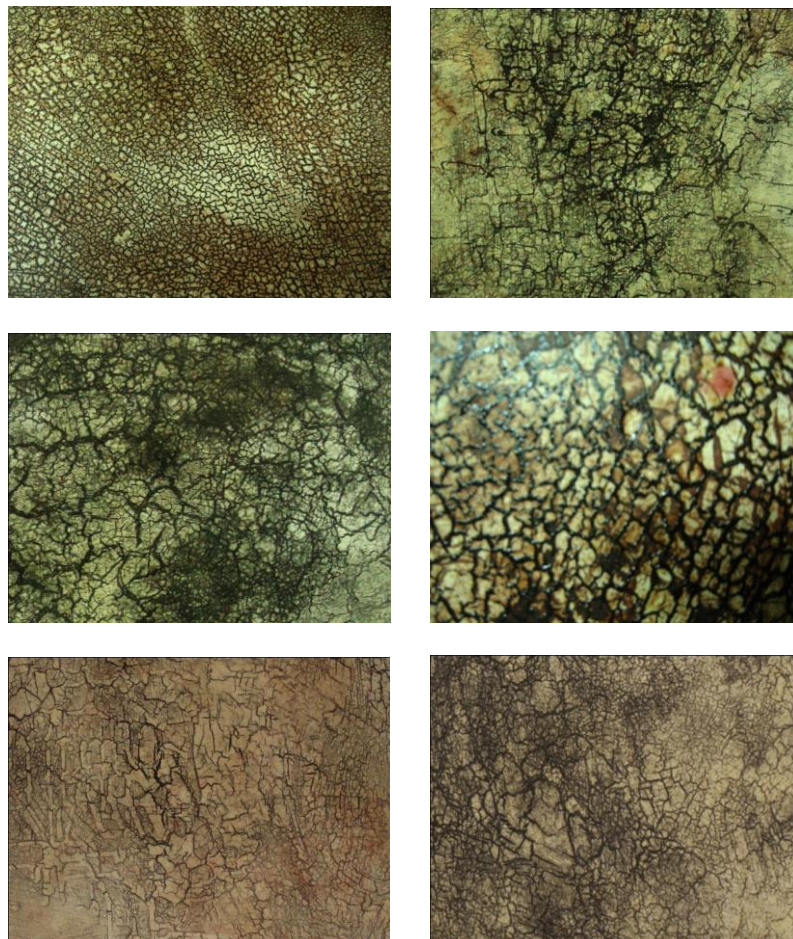

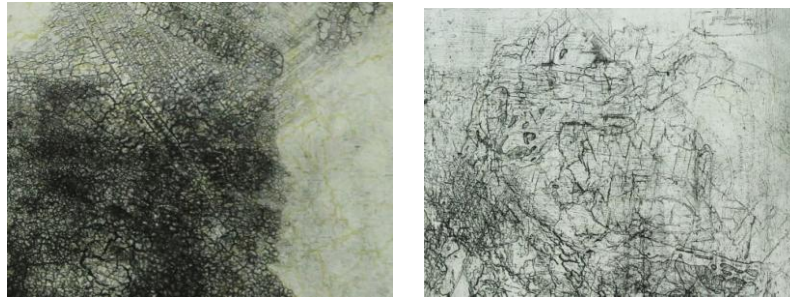

3.2 ภาพประกอบผลที่ได้จากการสร้างพื้นผิว

3.4 ลักษณะพื้นผิวที่ได้จากการทดลองสร้างแม่พิมพ์เมื่อนำไปสร้างผลงาน

ร่องรอยที่ได้จากพื้นผิวในการทดลองจากแม่พิมพ์ และผลของเทคนิคภาพพิมพ์วัสดุเส้นที่ได้มีความหยาบและกระด้างเป็นน้ำหนักรเดียว ซึ่งหมายความว่า การจะเกิดน้ำหนักและรายละเอียดนั้น จะต้องมีการพิมพ์ทับซ้อนกันหลายครั้งเพื่อให้เกิดมิติ และน้ำหนัก แสงเงา รวมไปถึงรายละเอียดของภาพ

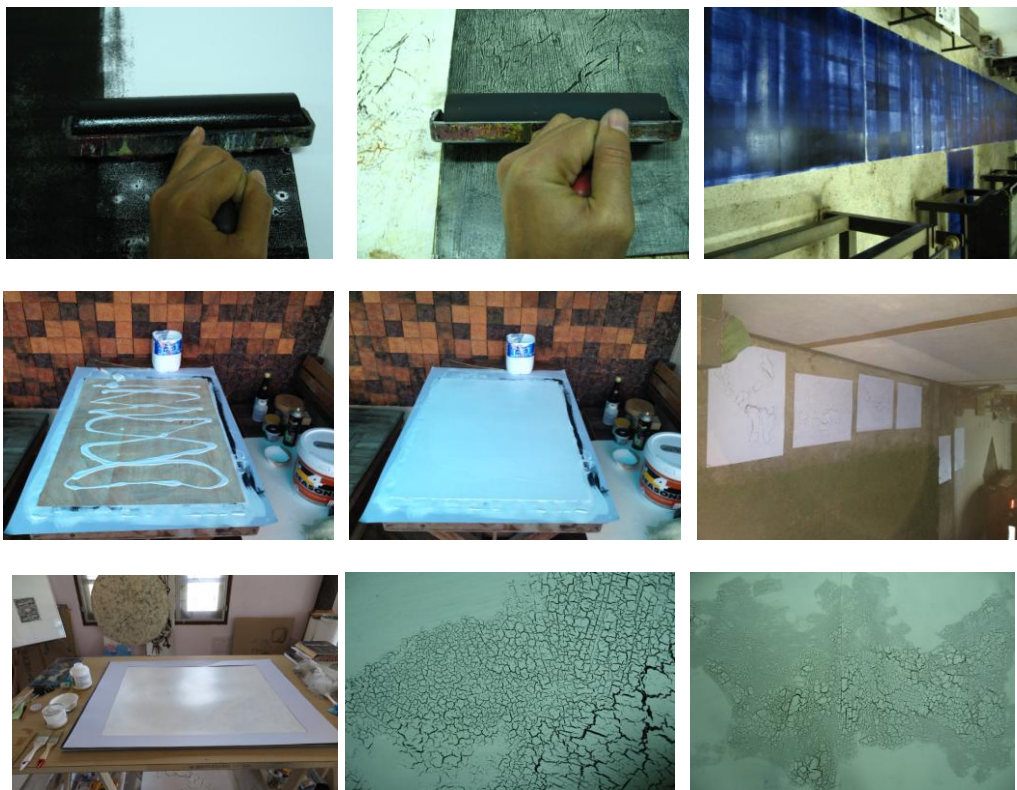

3.3 ภาพประกอบพื้นผิวที่ได้จากการทดลองพิมพ์

3.5 ขั้นตอนการทำงาน

- การเตรียมแม่พิมพ์

เตรียมกระดาษเพื่อใช้ในการเป็นแม่พิมพ์โดยให้เกิดพื้นผิวที่เรียบมันใช้สีหรือน้ำมันทาหรือกลิ้งลงไปในกระดาษเพื่อให้เกิดผิวที่มันวาวหรือจะใช้สฟุนที่มีคุณสมบัติเป็นเชื่อน้ำมันเคลือบลงไปบนด้านหน้าแม่พิมพ์ กำหนดขอบเขตของรูปทรง และพื้นผิว ด้วยกาวลาเท็กซ์ เมื่อกาวแห้งแล้วก็นำสีน้ำพลาสติกทาทับลงไปอีกครั้ง เมื่อสีน้ำพลาสติกแห้งก็จะสังเกตเห็นบริเวณที่ทา กาวลาเท็กซ์ จะเกิดร่องรอยของเส้นแตกร้าว ร่องรอยที่เกิดขึ้นเกิดจากการยืดหดของการระเหยของน้ำ

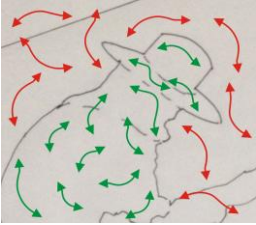

3.4 ภาพประกอบขั้นตอนการเตรียมแม่พิมพ์

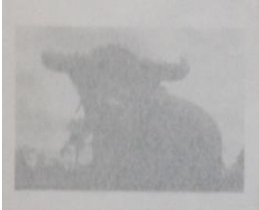
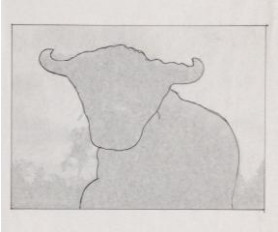
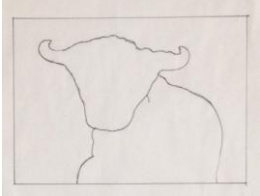
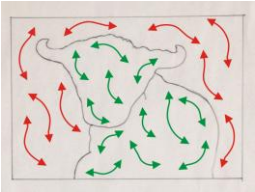
- วิธีการสร้างภาพร่าง

การสร้างภาพร่างในการสร้างสรรค์ผลงานครั้งนี้ผู้สร้างสรรค์ได้กำหนดรูปทรงของที่มาผลงานไว้ 4 ทรง ได้แก่ รูปทรงขานนา, รูปทรงกระป๋อง, รูปทรงดวงกว้างและรูปทรงเขาสัตว์ ด้วยเหตุผลที่เกิดจากความสนใจต่อเรื่องราวในสภาพแวดล้อมรอบๆตัว ในทางกายภาพที่เกิดขึ้น การพึ่งพาอาศัยระหว่างสิ่งมีชีวิตไม่ว่าจะเป็นมนุษย์หรือสัตว์ รวมไปถึงความเปลี่ยนแปลงของสภาพอากาศและฤดูกาล

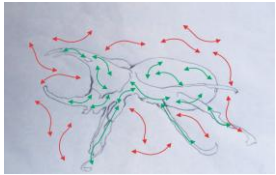
ภาพแสดงที่มารูปทรงของผลงาน	คำอธิบาย
รูปทรงขานนา	
	ภาพต้นแบบในการสร้างรูปทรง
	แปลงภาพจากต้นแบบเป็นภาพขาว - ดำ

	สร้างภาพให้ไม่ชัดเจนด้วยการใช้กระดาษลอกลายทาบบนต้นแบบ
	ร่างรูปทรงที่ได้จากต้นแบบ
	รูปทรงที่ได้จากต้นแบบ
	ภาพแสดงพื้นที่ว่างและรูปทรงที่ใช้มาสร้างผลงาน สีเขียวแสดงการทำงานของรูปทรง สีแดงแสดงการทำงานของพื้นที่ว่าง

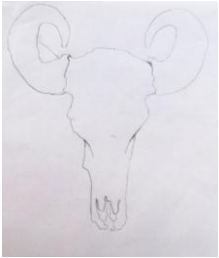
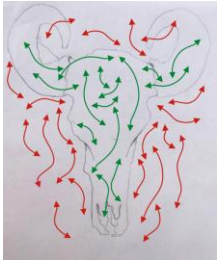
ภาพแสดงที่มารูปทรงของผลงาน รูปทรงกระบือ	คำอธิบาย
	ภาพต้นแบบในการสร้างรูปทรง

	แปลงภาพจากต้นแบบเป็นภาพขาว – ดำ
	สร้างภาพให้ไม่ชัดเจนด้วยการใช้กระดาษลอกลายทาบบนต้นแบบ
	ร่างรูปทรงที่ได้จากต้นแบบ
	รูปทรงที่ได้จากต้นแบบ
	ภาพแสดงพื้นที่ว่างและรูปทรงที่ใช้มาสร้างผลงาน สีเขียวแสดงการทำงานของรูปทรง สีแดงแสดงการทำงานของพื้นที่ว่าง

ภาพแสดงที่มารูปทรงของผลงาน รูปทรงดั่งกว้าง	คำอธิบาย

	ภาพต้นแบบในการสร้างรูปทรง
	แปลงภาพจากต้นแบบเป็นภาพขาว – ดำ
	สร้างภาพให้ไม่ชัดเจนด้วยการใช้กระดาษลอกลายทาไปบนต้นแบบ
	ร่างรูปทรงที่ได้จากต้นแบบ
	รูปทรงที่ได้จากต้นแบบ
	ภาพแสดงพื้นที่ว่างและรูปทรงที่ใช้มาสร้างผลงาน สีเขียวแสดงการทำงานของรูปทรง สีแดงแสดงการทำงานของพื้นที่ว่าง

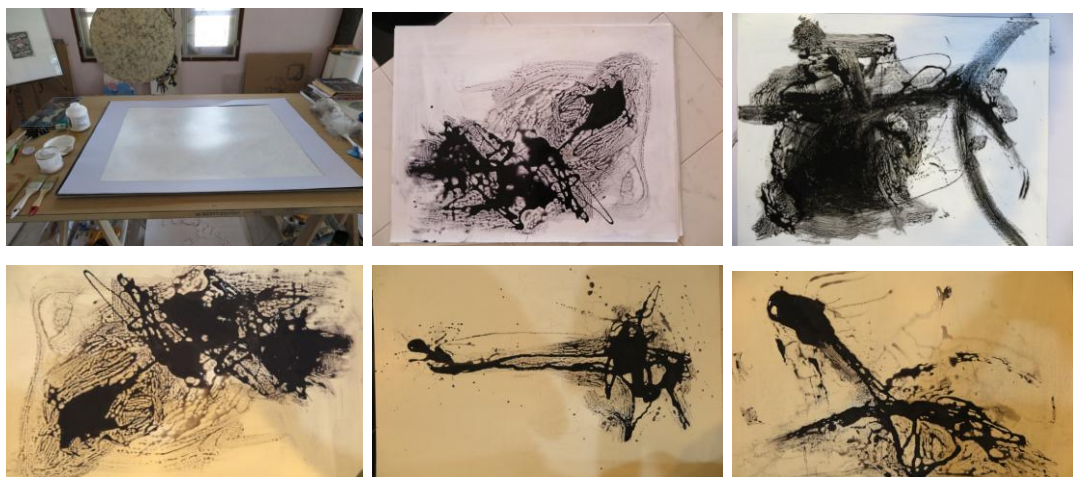
ภาพแสดงที่มารูปทรงของผลงาน รูปทรงกระดูกเขาสัตว์	คำอธิบาย
	ภาพต้นแบบในการสร้างรูปทรง
	แปลงภาพจากต้นแบบเป็นภาพขาว – ดำ
	สร้างภาพให้ไม่ชัดเจนด้วยการใช้กระดาษลอกลายทาบบนต้นแบบ
	ร่างรูปทรงที่ได้จากต้นแบบ

	รูปทรงที่ได้จากต้นแบบ
	ภาพแสดงพื้นที่ว่างและรูปทรงที่ใช้มาสร้างผลงาน สีเขียวแสดงการทำงานของรูปทรง สีแดงแสดงการทำงานของพื้นที่ว่าง

ตารางที่ 3.1 ภาพตารางประกอบที่มาของรูปทรงผลงาน

- การสร้างรูปทรงบนแม่พิมพ์

การสร้างรูปทรงเกิดจากการแบ่งแม่พิมพ์ออกเป็นค่าแต่ละน้ำหนัก เพื่อเวลาพิมพ์จะได้เกิดร่องรอยในการทับซ้อนกันของเส้นจนเกิดเป็นมิติและรูปทรงที่ต้องการ สีดำที่เกิดบนแม่พิมพ์เกิดจากกาวลาเท็กซ์ผสมกับหมึกจีนเพื่อให้ง่ายต่อการทำงานในการสร้างรูปทรงและควบคุมสีแปร่ง

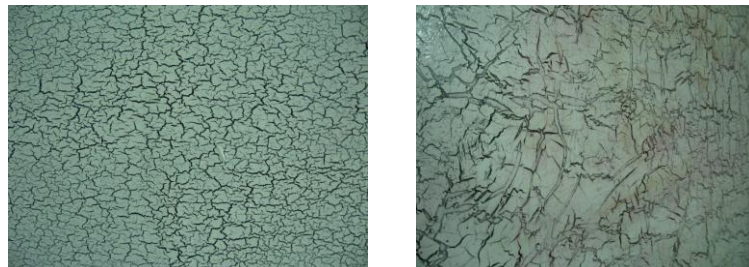

3.5 ภาพประกอบการสร้างแม่พิมพ์

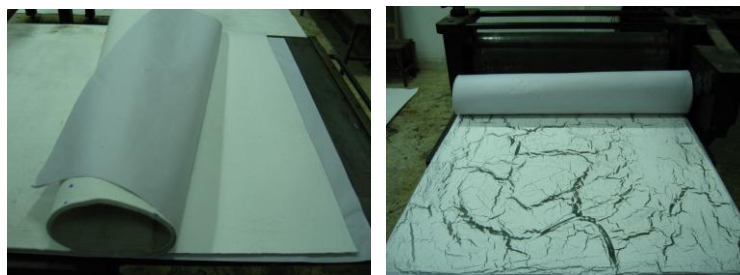
3.6 ขั้นตอนการพิมพ์งาน

- เมื่อสีพลาสติกแห้งจะเห็นร่องรอยพื้นผิวของรอยแตกตามบริเวณที่ผู้สร้างสรรค์เองได้กำหนดไว้ อันเกิดจากการหดตัวของน้ำที่มีอยู่ในกาวยาเท็กและสีพลาสติก ส่วนจะมีรอยแตกมากหรือน้อยนั้นขึ้นอยู่กับปริมาณกาวยาเท็กและเนื้อสีพลาสติก

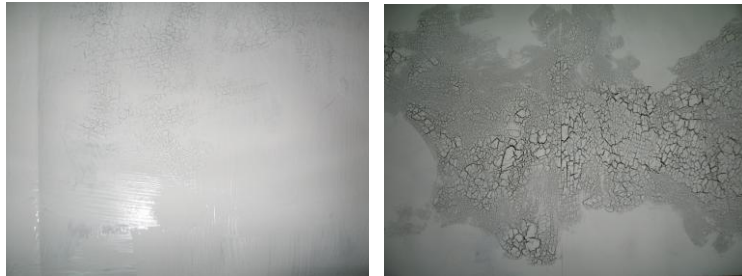
3.6 ภาพแสดงร่องรอยเมื่อสีน้ำพลาสติกแห้ง

- นำแม่พิมพ์ที่แห้งสนิทแล้วเข้าแทนพิมพ์เพื่อบดให้ระนาบของพื้นผิวได้รับการกดทับ และ เสมอกันด้วยแรงอัดของแทนพิมพ์

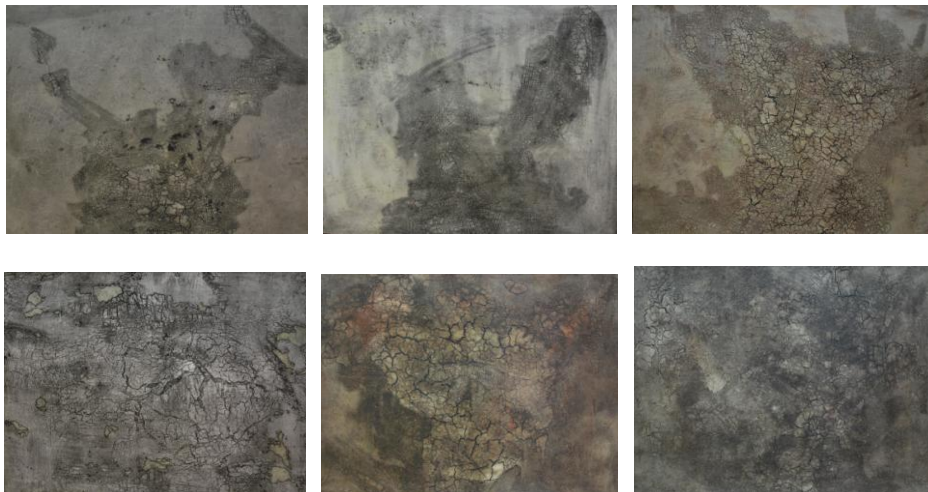
3.7 ภาพแสดงขั้นตอนการเข้าแทนพิมพ์

- หลังจากเข้าแทนเรียบร้อยแล้วให้ใช้แลคเกอร์หรือยูรีเทรนเคลือบผิวด้านหน้าไว้ โดยทาด้วยกันสองครั้ง เพื่อให้พื้นผิวเกิดความมันวาวและไม่ดูดซับหมึกพิมพ์ในระหว่างการเช็ดหมึกพิมพ์

3.8 ภาพแสดงพื้นผิวที่เคลือบแลคเกอร์

- นำแม่พิมพ์ที่ได้จากการทำพื้นผิวและรูปทรงมาทำการทดลองพิมพ์เพื่อดูการทับซ้อนของค่าน้ำหนัก รวมไปถึงร่องรอยและพื้นผิว อีกทั้งยังแก้ไขบางส่วนของแม่พิมพ์ในบริเวณพื้นที่ที่ไม่ต้องการ

3.9 ภาพแสดงพื้นผิวที่ได้จากแม่พิมพ์

3.7 อุปกรณ์-วัสดุที่ใช้ในการพิมพ์

- อุปกรณ์ในการลงหมึกพิมพ์และเช็ดหมึกพิมพ์

- 1.หมึกพิมพ์เชื่อน้ำมันสำหรับงานโรงพิมพ์ 2.หมึกพิมพ์เชื่อน้ำมันสำหรับภาพพิมพ์โลหะ
- 3.ผ้าสาหรูหรือผ้าขาวบาง 4.ถุงมือผ้า
- 5.กระดาษลอกลาย 6.สมุดหน้าเหลืองหรือกระดาษปรีฟ
- 7.ยางปาดหมึกพิมพ์

1.

2.

3.

4.

5.

6.

7.

3.10 ภาพแสดงอุปกรณ์ที่ใช้ในการพิมพ์

3.8 อุปกรณ์ในการพิมพ์งาน

1. แท่นพิมพ์งาน

2. ผ้าสักหลาด

3. กระดาษที่ใช้พิมพ์งาน

4. ตัวทำละลายใช้น้ำมัน (ทินเนอร์, น้ำมันสน, น้ำมันพืช)

1.

2.

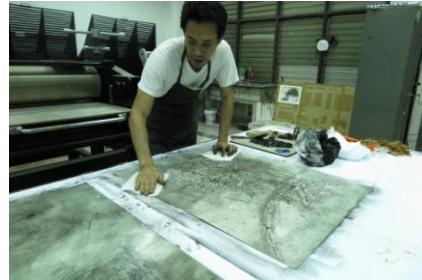
3.

4.

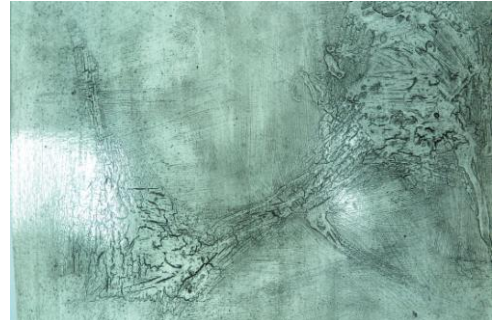
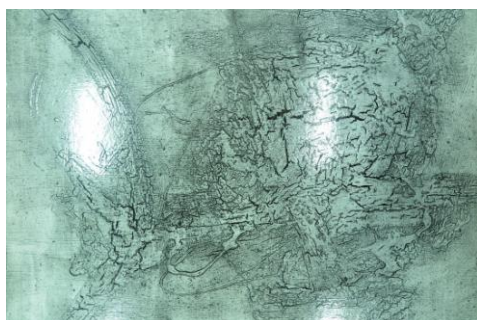
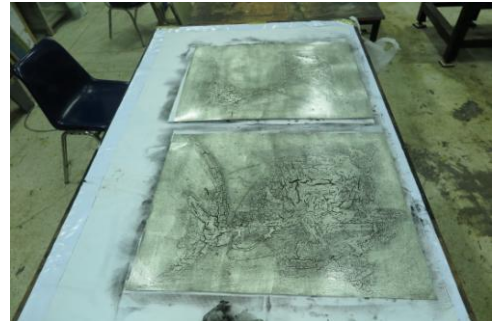
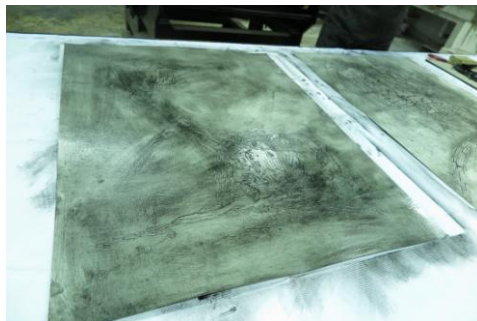
3.11 ภาพแสดงอุปกรณ์การพิมพ์

- ผสมหมึกพิมพ์ที่ต้องการ แล้วใช้ยางปาดหมึกปาดลงบนแม่พิมพ์ โดยให้หมึกพิมพ์นั้นซึมลงไปร่องและพื้นผิวที่ได้เตรียมการไว้ใช้ผ้าสาธิตทำการเช็ดหมึกและถอนหมึกออกจากแม่พิมพ์ โดยมีฉนวนเป็นวงกลม

3.12 ภาพประกอบการลงหมึกพิมพ์

- ใช้กระดาษลอกลายหรือกระดาษสมุดหน้าเหลืองที่ไม่ใช้แล้วซับหมึกพิมพ์อีกครั้งบริเวณพื้นผิวหน้าแม่พิมพ์เพื่อความเสมอของน้ำหมึกพิมพ์และในส่วนหมึกพิมพ์ที่ไม่ต้องการออกไป

3.13 ภาพประกอบแม่พิมพ์ที่เช็ดหมึกออก

- นำกระดาษที่จะใช้สำหรับพิมพ์ผลงานลงไปแช่ในอ่างน้ำเพื่อทำชื้นที่กระดาษ เนื่องจากการพิมพ์งานแบบร่องลึกนั้นต้องการแรงกดที่หนักและกระดาษจะต้องมีความอ่อนนุ่มเพื่อเข้าถึงร่องเล็กๆของแม่พิมพ์

3.14 ภาพประกอบการทำชื้นกระดาษ

- นำกระดาษที่ได้ทำชื้นขึ้นมาซับน้ำออกโดยการซับด้วยกระดาษปูลู่ทั้ง 2 ด้าน ซับจนกว่ากระดาษจะหมาด

3.15 ภาพประกอบวิธีการซับน้ำออกจากกระดาษ

- กำหนดจุด ตำแหน่งต่างๆของแม่พิมพ์และกระดาษ ปรับระดับของแท่นให้เหมาะสมกับแรงกดที่ต้องการ

3.16 ภาพประกอบวิธีการวางตำแหน่งแม่พิมพ์บนแท่น

3.17

- วางกระดาษลงบนตำแหน่งที่ได้กำหนดไว้บนแม่พิมพ์ หมุนแผ่นพิมพ์ไปจนสุดอีกด้าน ในขณะที่หมุนแผ่นห้ามหยุดหรือคลายแผ่นกลางทาง เพราะจะทำให้เกิดความเสียหายกับผลงานได้

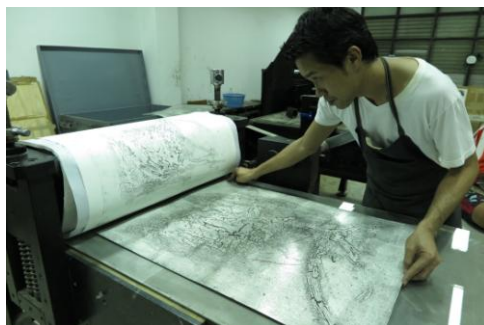
3.17 ภาพประกอบวิธีการหมุนแผ่นพิมพ์

- เมื่อหมุนแผ่นไปจนสุดอีกด้านหนึ่งแล้วให้ดึงผ้าสักหลาด กระดาษปรีฟ และผลงานออกแต่ยังค้างไว้ในตำแหน่งเดิมอยู่

3.18 ภาพประกอบวิธีการพิมพ์แม่พิมพ์ที่ 2

- นำแม่พิมพ์แผ่นแรกออกแล้วใส่แม่พิมพ์แผ่นที่2เข้าไปในตำแหน่งแผ่นแรก ขั้นตอนนี้ต้องใช้ความประณีต และถูกต้องในตำแหน่งที่วางไว้เพื่อให้คลาดเคลื่อน และผิดแปลกแตกต่างไปจากแบบร่างที่วางไว้ หลังจากนั้นนำผลงาน กระดาษปรีฟและผ้าสักหลาดวางทับลงบนแม่พิมพ์อีกแผ่นและทำการหมุนแผ่นกลับอีกครั้งด้วยแรงกดที่เท่าเดิม

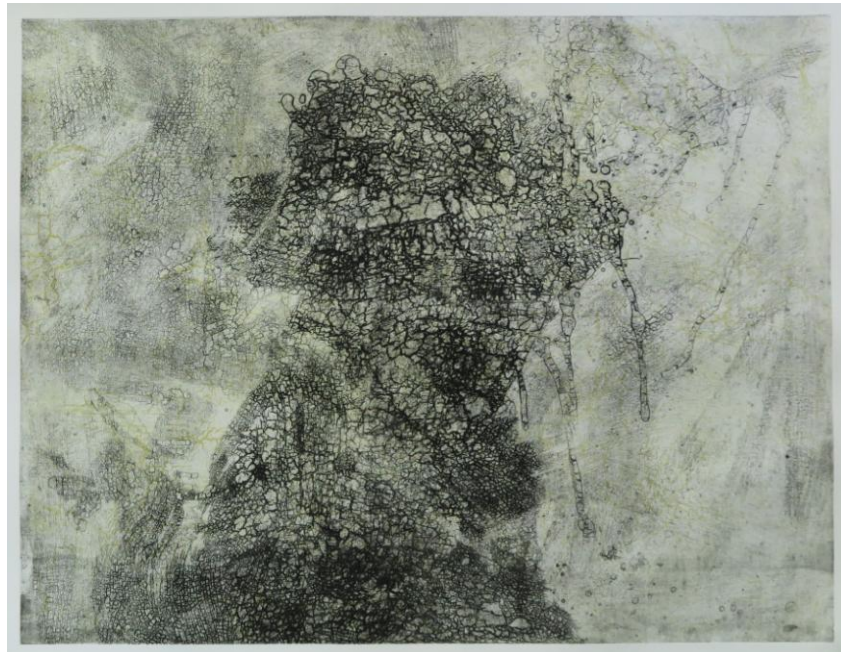
3.19 ภาพประกอบวิธีการพิมพ์แม่พิมพ์ที่ 2

- นำผลงานที่พิมพ์ได้ออกจากแท่นพิมพ์แล้วนำไปทำการชิงให้แห้งด้วยกระดาษกาวน้ำ การต้องชิงเพื่อให้กระดาษกลับคืนสู่สภาพราบเรียบเนื่องจากถ้าไม่ทำการชิงกระดาษจะแห้งผิดรูปไปจากเดิมอย่างมากซึ่งเกิดจากการระเหยของน้ำที่อยู่ในกระดาษ

3.20 ภาพประกอบวิธีการชิงกระดาษ

3.9 ผลงานที่ได้ทั้งหมด 10 ชิ้น

3.3.1 ชื่อผลงาน Fracture Series no.1

ขนาด 60 x 80 เซนติเมตร

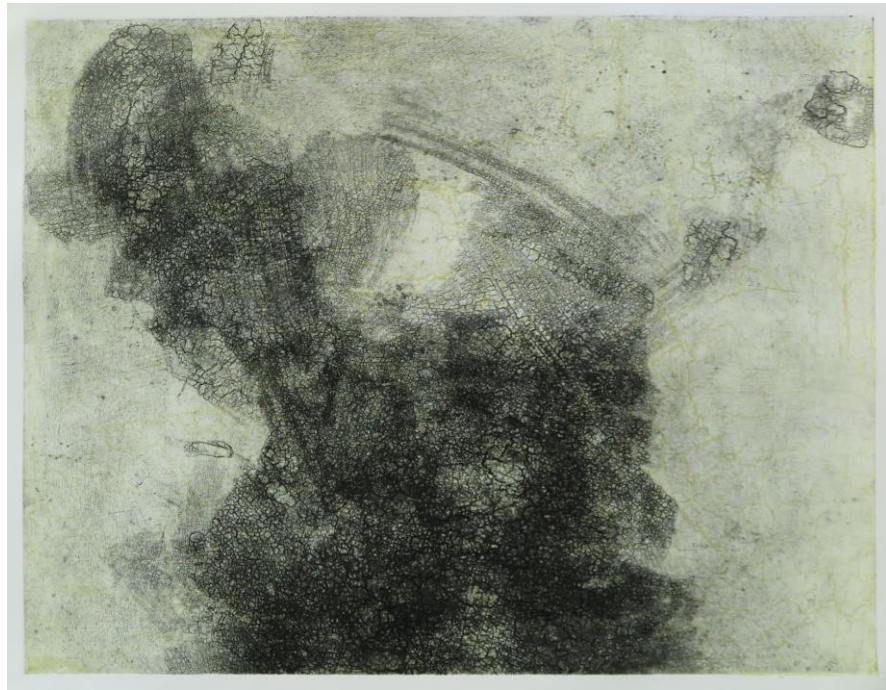
เทคนิค Collograph, Intaglio

3.3.2 ชื่อผลงาน Fracture Series no.2

ขนาด 60 x 80 เซนติเมตร

เทคนิค Collograph, Intaglio

3.3.3 ชื่อผลงาน Fracture Series no.3

ขนาด 60 x 80 เซนติเมตร

เทคนิค Collograph, Intaglio

3.3.4 ชื่อผลงาน Fracture Series no.5

ขนาด 60 x 80 เซนติเมตร

เทคนิค Collograph, Intaglio

3.3.5 ชื่อผลงาน Fracture Series no.7

ขนาด 60 x 80 เซนติเมตร

เทคนิค Collograph, Intaglio

3.3.6 ชื่อผลงาน Fracture Series no.8

ขนาด 60 x 80 เซนติเมตร

เทคนิค Collograph, Intaglio

3.3.7 ชื่อผลงาน Fracture Series no.9

ขนาด 60 x 80 เซนติเมตร

เทคนิค Collograph, Intaglio

3.3.8 ชื่อผลงาน Fracture Series no.10

ขนาด 60 x 80 เซนติเมตร

เทคนิค Collograph, Intaglio

3.3.9 ชื่อผลงาน Fracture Series no.12

ขนาด 60 x 80 เซนติเมตร

เทคนิค Collograph, Intaglio

3.3.10 ชื่อผลงาน Fracture Series no.13

ขนาด 60 x 80 เซนติเมตร

เทคนิค Collograph, Intaglio

การจัดนิทรรศการแสดงผลงาน

3.4 การ์ดเชิญและโปสเตอร์ประชาสัมพันธ์

บทที่ 4

อภิปรายและวิจารณ์ผล

โครงการสร้างสรรค์ชุดอัตลักษณ์อีสานในงานศิลปกรรมร่วมสมัย ถูกสร้างขึ้นโดยมีจุดมุ่งหมายในการค้นหาอัตลักษณ์ที่อยู่ในสังคม วัฒนธรรมอีสาน ซึ่งอยู่ทางภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย โดยมีกรอบความคิดในเรื่องความสัมพันธ์การอยู่ร่วมกันระหว่างมนุษย์กับธรรมชาติ ภายใต้วิถีสังคมปัจจุบัน ความเปลี่ยนแปลงทางภูมิอากาศและสภาพแวดล้อม ผ่านเรื่องราว รูปทรง และร่องรอยธรรมชาติ ที่พบเห็นได้ทั่วไปในภาคอีสาน ประกอบกับแนวคิดและทฤษฎีทางศิลปะ ผ่านเทคนิคทางภาพพิมพ์เป็นผลงานที่มีลักษณะเฉพาะในรูปแบบภาพพิมพ์วัสดุและภาพพิมพ์ร่องลึก นำเสนอเป็นชุดเดียวกันน้ำหนักราว - เทา - ดำ จำนวน 10 ชิ้น โดยมีกรอบแนวคิดและการวิเคราะห์ผลงานดังนี้

4.1 กรอบแนวความคิด วิถีชีวิตความเป็นอยู่ของคนอีสานเป็นวิถีชีวิตที่เรียบง่าย เป็นสังคมเกษตรกรรม พึ่งพาและอยู่ร่วมกันกับสภาพภูมิประเทศและสภาพภูมิอากาศตามฤดูกาล ข้าพเจ้าเฝ้ามองเฝ้าสังเกตจากสภาพแวดล้อม ความแปรเปลี่ยนของสังคม เวลา วัฒนธรรมและประเพณี ความเชื่อต่างๆจากประสบการณ์ที่ได้ผ่านมาจากสังคมอีสาน สู่วัฒนสังคมไทยและสังคมปัจจุบันภายใต้กรอบความคิดของการแปรเปลี่ยนของธรรมชาติอันเป็นเหตุผลที่ยิ่งใหญ่ของการดำเนินชีวิตสำหรับสิ่งมีชีวิตที่เรียกว่ามนุษย์

(Truth) ข้อคิดเห็นที่เกี่ยวข้องกับสภาพปัจจุบัน เช่น สภาพการเปลี่ยนแปลงทางสังคม วิถีชีวิต ความเป็นอยู่ สภาพแวดล้อม ภูมิประเทศ ภูมิอากาศ ที่ตั้งเป็นต้น	(Good) ประเพณีศิลปะวัฒนธรรม ความเชื่อในภาคอีสาน ความงาม ความดี ความเชื่อคือการถูกสร้างขึ้นเพื่อการดำรงอยู่ในสังคม	(Beauty) หลักสุนทรียศาสตร์ ความเชื่อในด้านปรัชญา และรูปแบบอิทธิพลทางศิลปะที่เกี่ยวข้อง
⇓	⇓	⇓
(Happiness and Art) Concept = วิถีแห่งการดำรงชีวิตก่อให้เกิด ประเพณี วัฒนธรรมที่มีความสัมพันธ์กับธรรมชาติอย่างลึกซึ้ง จนก่อให้เกิดอัตลักษณ์ที่มีคุณค่า เกิดการปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมอย่างชาญฉลาด		

ตารางที่ 4.1 ตารางแสดงกรอบแนวคิด

4.2 ความสำคัญของสัญลักษณ์รูปทรงที่ใช้ในผลงาน

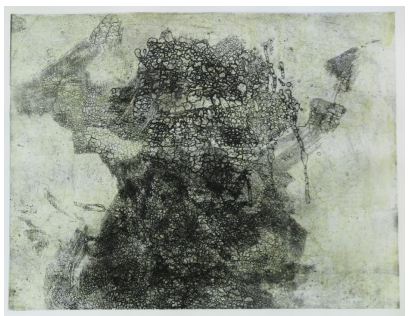
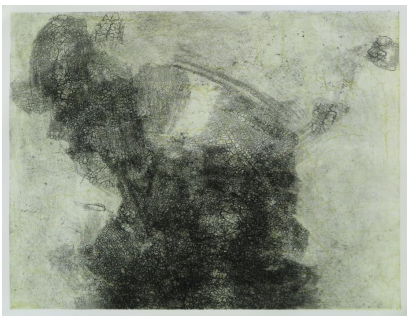
ชาวนา อาชีพชาวนาเป็นอาชีพที่พบได้ทั่วไปในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เป็นอาชีพที่เก่าแก่มาช้านานมีบุญคุณต่อพวกเราชาวไทย และชาวโลก เนื่องจากอาชีพชาวนาเป็นอาชีพเกษตรกรรมที่ผลิตข้าวเพื่อมาหล่อเลี้ยงประชากรโลก

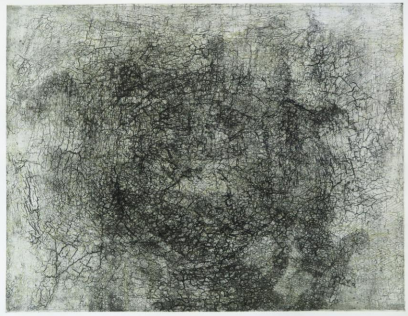
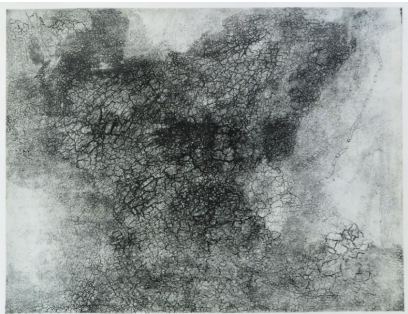
กระบือหรือควาย เป็นสัตว์ขนาดใหญ่ชนิดหนึ่ง ที่มีความผูกพันกับมนุษย์มาแต่สมัยดึกดำบรรพ์ มีบทบาทสำคัญเกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตของคนไทย ใช้เป็นแรงงานเพื่อการเกษตร การขนส่งและการคมนาคม แม้แต่ในการสงครามยังใช้ควายเป็นพาหนะในการต่อสู้ข้าศึก เช่น การต่อสู้ของชาวบ้านบางระจัน

ดั่งกว้าง ดั่งกว้างมีความผูกพันกับมนุษย์มาอย่างยาวนาน โดยใช้ทำเป็นเครื่องประดับหรือรับประทานเป็นอาหาร อีกทั้งยังเป็นที่ยึดในการเลี้ยงเป็นสัตว์เลี้ยงด้วยในหลายพื้นที่ เพราะเหตุที่สามารถต่อสู้กันได้

เขาสัตว์ เป็นส่วนที่หลงเหลือจากร่างกายที่มีการเสื่อมสลายไปได้ตามธรรมชาติ เป็นสิ่งที่หลงเหลือจากสิ่งที่มีชีวิตบางพื้นที่นิยมนำไปทำเป็นเครื่องประดับและเครื่องรางของขลัง

4.3 การวิเคราะห์ผลงาน

	- ลักษณะผลงานเป็นแนวนอน - ที่มาของรูปทรง (ขวานา) - ลักษณะพื้นผิวเป็นเส้นแตกประสานกันเป็นน้ำหนัก - พื้นที่สีดำแสดงการทำงานของรูปทรง - พื้นที่สีเทาแสดงการทำงานของพื้นที่ว่าง
	- ลักษณะผลงานเป็นแนวนอน - ที่มาของรูปทรง (กระบือ) - ลักษณะพื้นผิวเป็นเส้นแตกประสานกันเป็นน้ำหนัก - พื้นที่สีดำแสดงการทำงานของรูปทรง - พื้นที่สีเทาแสดงการทำงานของพื้นที่ว่าง
	- ลักษณะผลงานเป็นแนวนอน - ที่มาของรูปทรง (กระบือ) - ลักษณะพื้นผิวเป็นเส้นแตกประสานกันเป็นน้ำหนัก - พื้นที่สีดำแสดงการทำงานของรูปทรง - พื้นที่สีเทาแสดงการทำงานของพื้นที่ว่าง

	- ลักษณะผลงานเป็นแนวนอน - ที่มาของรูปทรง (กระป๋อง) - ลักษณะพื้นผิวเป็นเส้นแตกประสานกันเป็นน้ำหนัก - พื้นที่สีดำแสดงการทำงานของรูปทรง - พื้นที่สีเทาแสดงการทำงานของพื้นที่ว่าง
	- ลักษณะผลงานเป็นแนวนอน - ที่มาของรูปทรง (กระป๋อง) - ลักษณะพื้นผิวเป็นเส้นแตกประสานกันเป็นน้ำหนัก - พื้นที่สีดำแสดงการทำงานของรูปทรง - พื้นที่สีเทาแสดงการทำงานของพื้นที่ว่าง
	- ลักษณะผลงานเป็นแนวนอน - ที่มาของรูปทรง (ดวงกว้าง) - ลักษณะพื้นผิวเป็นเส้นแตกประสานกันเป็นน้ำหนัก - พื้นที่สีดำแสดงการทำงานของรูปทรง - พื้นที่สีเทาแสดงการทำงานของพื้นที่ว่าง
	- ลักษณะผลงานเป็นแนวนอน - ที่มาของรูปทรง (ดวงกว้าง) - ลักษณะพื้นผิวเป็นเส้นแตกประสานกันเป็นน้ำหนัก - พื้นที่สีดำแสดงการทำงานของรูปทรง - พื้นที่สีเทาแสดงการทำงานของพื้นที่ว่าง

	- ลักษณะผลงานเป็นแนวตั้ง - ที่มาของรูปทรง (เขาสัตว์) - ลักษณะพื้นผิวเป็นเส้นแตกประสานกันเป็นน้ำหนัก - พื้นที่สีดำแสดงการทำงานของรูปทรง - พื้นที่สีเทาแสดงการทำงานของพื้นที่ว่าง
	- ลักษณะผลงานเป็นแนวตั้ง - ที่มาของรูปทรง (เขาสัตว์) - ลักษณะพื้นผิวเป็นเส้นแตกประสานกันเป็นน้ำหนัก - พื้นที่สีดำแสดงการทำงานของรูปทรง - พื้นที่สีเทาแสดงการทำงานของพื้นที่ว่าง
	- ลักษณะผลงานเป็นแนวตั้ง - ที่มาของรูปทรง (เขาสัตว์) - ลักษณะพื้นผิวเป็นเส้นแตกประสานกันเป็นน้ำหนัก - พื้นที่สีดำแสดงการทำงานของรูปทรง - พื้นที่สีเทาแสดงการทำงานของพื้นที่ว่าง

ตารางที่ 4.2 ตารางแสดงทัศนธาตุในผลงาน

4.4 สรุปผลการวิเคราะห์ทัศนธาตุ

- **รูปแบบผลงาน** เป็นผลงานภาพพิมพ์เทคนิคภาพพิมพ์วัสดุและภาพพิมพ์ร่องลึก มีลักษณะเป็นแบบนามธรรม และกึ่งนามธรรม โดยมีผลงานที่เป็นแนวนอนจำนวน 7 ชิ้น และแนวตั้งจำนวน 3 ชิ้น
- **รูปทรง** รูปทรงในผลงานเกิดจากการประสานกันของเส้นที่ไขว้ไปไขว้มาอย่างเรียบง่ายเป็นพลวัตบนพื้นที่ว่าง ผ่านความว่างเปล่า จนเกิดเป็นสัญลักษณ์ทางรูปทรง

รูปทรงที่ใช้ในการสร้างสรรค์ผลงานในครั้งนี้มีด้วยกัน 4 รูปทรง ได้แก่ ขาวนา, กระบือ, ด้วงกว้าง, เขาสัตว์ โดยมีการคลี่คลายรูปทรงให้แปรเปลี่ยนไปจากรูปทรงเดิม ความสำคัญของสัญลักษณ์ที่นำมาใช้เริ่มต้นจากการมองเห็นความเรียบง่ายของวิถีชีวิต ความสัมพันธ์ของพึ่งพาอาศัยของสิ่งมีชีวิตต่างๆที่เกิดขึ้นในสภาพแวดล้อมและในธรรมชาติ ขาวนา, กระบือ, ด้วงกว้างและเขาเขาสัตว์ ทั้ง 4 สิ่งนั้นแตกต่างกันโดยสิ้นเชิงทั้งชื่อ รูปทรง หน้าที่ หรือขนาด แต่ทั้ง 4 สิ่งนี้มีสิ่งที่เหมือนกันก็คือ เป็นสิ่งที่มีชีวิตที่มีองค์ประกอบของการเปลี่ยนแปลง มีการเสื่อมสลาย มีการเจริญเติบโต มีการเคลื่อนที่ไปตามสภาพเวลา และการเปลี่ยนแปลงของฤดูกาล อากาศ และสภาพแวดล้อม

รูปทรงและสัญลักษณ์ที่ได้จากการทำงานครั้งนี้ “ดิน” มีความสำคัญมากต่อสิ่งที่กล่าวมาเพราะมีความเกี่ยวข้องกับวิถีชีวิต การพัฒนา และการเปลี่ยนแปลงโดยตรง เป็นเสมือนแหล่งทรัพยากรที่สำคัญ ไม่สามารถหาสิ่งอื่นมาทดแทนได้

- **พื้นที่ว่าง** พื้นที่ว่างในผลงานจะประกอบไปด้วยส่วนที่อยู่ข้างหลังรูปทรง โดยจะสังเกตได้ในผลงานบริเวณที่มีน้ำหนักเข้มคือบริเวณที่ทำงานของรูปทรงส่วนพื้นที่สีเทา หรือขาวคือบริเวณการทำงานของพื้นที่ว่าง

พื้นที่ว่างถูกกำหนดโดยเส้น โดยยังคงมีความสัมพันธ์ของบรรยากาศในภาพทั้งที่เป็นส่วนด้านหน้าและด้านหลัง ลักษณะของพื้นที่ว่างและรูปทรงมีลักษณะที่เลื่อนไหลสามารถเปลี่ยนแปลงและบิดพลิ้วได้ตลอดเวลา มีการขยับเข้าหากันและปฏิเสธซึ่งกันและกัน ระหว่างพื้นที่ภายนอกและภายใน ซึ่งเป็นหลักคิดทางความเชื่อที่เกี่ยวข้องกับปรัชญาและศาสนาพุทธ อันเป็นศาสนาและแนวคิดหลักที่ผูกพันในสังคมอีสานและสังคมไทย

- **พื้นผิว** อีกสิ่งที่สำคัญมากถ้าไม่ได้กล่าวถึงคงมิได้นั่นคือ “ดิน” ดินมีความสำคัญมากต่อวิถีชีวิตในสังคมไทยและสังคมอีสานในปัจจุบัน ประเทศไทยเป็นประเทศเกษตรกรรมมีความผูกพันกับภูมิอากาศและทรัพยากรที่มีอยู่

พื้นผิวบนผลงานมีลักษณะเป็นร่องรอยของเส้นแตกที่มีความแข็งแกร่งต่าง ลักษณะเหมือนรอยดินแตกและเปลือกไม้ เป็นร่องรอยที่เกิดขึ้นและกระทำโดยธรรมชาติ เป็นร่องรอยที่อิสระทั้งทิศทางและการควบคุม แต่ในขณะเดียวกันภายใต้ความอิสระนั้นยังคงมีกรอบอันยิ่งใหญ่ นั่นคือกฎของธรรมชาติซึ่งเป็นกฎกติกาที่มนุษย์คนไหนก็มิอาจเปลี่ยนแปลงได้

- **น้ำหนัก** น้ำหนักของผลงานเกิดจากการประสานกันของเส้นที่มีลักษณะแตกร้าง ซ้อนกันเป็นชั้นๆจนเกิดเป็นมิติและรูปทรง โดยมีการกำหนดจำนวนแม่พิมพ์ไม่ต่ำกว่า 3 แม่พิมพ์ใน 1 ผลงาน

น้ำหนักที่เกิดขึ้นในผลงานสร้างมิติ ความลึก การลวงตา โดยมีรายละเอียดของเส้นและพื้นผิวเป็นผู้ควบคุมให้เกิดระยะ เกิดเรื่องราว และบรรยากาศในผลงาน
- **สี** ผลงานมีลักษณะเป็นสีขาว เทา และดำ เนื่องจากต้องการที่จะสะท้อนถึงความเป็นพลวัตในความเรียบง่ายของวิถีชีวิต ความเปลี่ยนแปลงที่ค่อยๆเป็น ค่อยๆไป อย่างช้าๆในสังคมชนบท เนื่องจากในสภาพความเรียบง่ายนั้นสีสันไม่ได้มีมากมาย หรือในสภาพที่มีมากมายของสีนั้นก็ผสมปนเปกันเป็นสีเดียวนั่นคือสีเทา เพราะสิ่งที่เกิดขึ้น เกิดจากมนุษย์ที่มีลักษณะ2ด้านเสมอ

บทที่ 5

สรุป

ในการค้นหาประเด็นอัตลักษณ์อีสานเพื่อนำมาสู่กระบวนการสร้างสรรค์ผลงานภาพพิมพ์และผลงานจิตรกรรม สรุปดังนี้ การค้นหาประเด็นทางอัตลักษณ์อีสานนั้น มีมิติที่มากมายทั้งทางสังคม การเมือง เศรษฐกิจ วัฒนธรรม การศึกษา ค่านิยม ผู้สร้างสรรค์ได้สรุปแนวคิดในการสร้างสรรค์โดยนำแนวคิดเรื่องอัตลักษณ์อันเกิดจากสภาพอากาศที่เป็นลักษณะเฉพาะของพื้นที่ อุณหภูมิที่สูง ตลอดทั้งปี ร้อน แล้ง ก่อเกิดสภาพ ร่องรอย พื้นผิว ต่างๆ อันสะท้อนให้เห็นถึงความงามในความลำบากยากแค้น แปรเปลี่ยนเป็นวิถีแห่งการดำรงชีวิตก่อให้เกิด ประเพณี วัฒนธรรมที่มีความสัมพันธ์กับธรรมชาติอย่างลึกซึ้ง จนก่อให้เกิดอัตลักษณ์ที่มีคุณค่าจนถึงปัจจุบัน เช่นการกิน การอยู่ การแต่งกายด้วยผ้าทอมือในรูปแบบ สีเส้นต่างๆ ที่มีความสัมพันธ์กับสภาพอากาศ ผู้คนอีสานมีความเคารพ ศรัทธาในธรรมชาติอย่างลึกซึ้ง การอยู่อย่างง่าย ซึ่งมิได้หมายถึงความหยาบกร้านในเรื่องวิถีการดำรงชีวิต แต่หากหมายถึงการปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมอย่างชาญฉลาด และคนอีสานมีความผูกพันกับสัตว์เลี้ยงในมิติที่เป็นส่วนสัมพันธ์กับการเกษตรกรรม จนเป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรมประเพณีอันดีงามสืบมาจนทุกวันนี้

และจากเนื้อหาที่มีอัตลักษณ์ที่ชัดเจนดังกล่าวได้นำมาสู่กระบวนการสร้างสรรค์ผลงานทางทัศนศิลป์ แบบสองมิติในสองเทคนิค คือ เทคนิคภาพพิมพ์ และเทคนิคจิตรกรรมสีน้ำมัน โดยใช้วิธีคิดในการสร้างสรรค์จากการสรุปผลในการค้นคว้าหาอัตลักษณ์ร่วมกัน ผ่านเทคนิคกระบวนการในรูปแบบของตนเอง เพื่อสะท้อนความรู้สึกส่วนตัวผ่านความหมายจากการตีความในกรอบแนวเรื่องอัตลักษณ์อีสานร่วมกัน

บรรณานุกรม

- กัจจกร สุนพงษ์ศรี. (2528). **ศิลปะสมัยใหม่**. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิชย์.
- ชลูด นิ่มเสมอ. (2542). **องค์ประกอบของศิลปะ**. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิชย์.
- ทองหล่อ วงษ์ธรรมมา. (2549). **เต๋า: ทางแห่งธรรมชาติ**. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์.
- น. ณ ปากน้ำ [นามแฝง]. (2531). **ความเข้าใจศิลปะ**. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์เมืองโบราณ.
- พริตจอฟ คาปรา. (2530). **เต๋าแห่งฟิลิกส์**. (วเนช, ผู้แปล). พิมพ์ครั้งที่2. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ดอกหญ้า.
- วรรณสิงห์ ประเสริฐกุล. (2553). **อักษรตัวหนา**. พิมพ์ครั้งที่3. กรุงเทพฯ : อะบุ๊ก.
- สงวน รอดบุญ. (2533). **ศิลปะกับมนุษย์**. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ โอ.เอส.พริ้นติ้งเฮ้าส์.
- อัศนีย์ ชูอรุณ. (2532). **ความรู้เกี่ยวกับศิลปะภาพพิมพ์**. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์.
- Maxell, William C. (1977). **Printmaking**. New Jersey : Prentice-Hall.
- Rochfort, Desmond. (1993). **Maxican Muralists**. Singapore : Laurence Publishing.
- Ross, John. (1972). **The Complete Printmaker**. New York : Free Press.
- Wilson, Simon. (1976). **Surrealist Painting**. London : Phaidon Press Limited.

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ นายอาณนที สังวรดี

Mr. ARNON SUNGVONDEE

ตำแหน่งปัจจุบัน ผู้ช่วยศาสตราจารย์

สถานที่ทำงาน อาจารย์ประจำสายทัศนศิลป์ คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

ที่อยู่ 123 คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น ต.ในเมือง อ.เมือง จ.ขอนแก่น 4002
8 อีสภาพ42 แยก3 ถ.อรุณอมรินทร์ ต.วัดอรุณ อ.บางกอกใหญ่ กทม. 10600

Tel +6689-9806972 Email l_jica@hotmail.com

Mo Sungvondee@facebook.com

ประวัติการศึกษา

- ศิลปมหาบัณฑิต สาขาวิชาภาพพิมพ์ บัณฑิตวิทยาลัย คณะจิตรกรรมประติมากรรมและภาพพิมพ์ มหาวิทยาลัยศิลปากร
- ศิลปกรรมศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาภาพพิมพ์ คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา
- วิทยาลัยช่างศิลป์ กรมศิลปากร

การแสดงผลงานที่สำคัญ

- The 3rd Malaysia Annual Exhibition International Contemporary, Malaysia
- การแสดงศิลปกรรมร่วมสมัยของศิลปินรุ่นใหม่ครั้งที่ 16
- การแสดงศิลปกรรม “นำสิ่งที่ดีสู่ชีวิต” บริษัท โตชิบาไทยแลนด์ จำกัด ครั้งที่11,12,13,14,15,16,26
- “One Man Show” Art Exhibition at Sofa Restaurant Bangkok, Thailand
- Print work by student form Tama Art University and Silpakorn University, Bangkok, Thailand
- The Bangkok Triennale International Print and Drawing Exhibition, Thailand
- การแสดงศิลปกรรมแห่งชาติครั้งที่ 49,50,51,56,57,59
- Print From Printmaking Classes 2004, Silpakorn University, Bangkok, Thailand
- The Hyogo International Competition of Painting, Kobe, Japan 2005
- 4th International Small Engraving Exhibition – Cremona 2005, Italy
- 2009 2th Guanlan International Print Biennial, China
- Okke tomodachi – NO Wall – exhibition 2009, Thailand, Japan

- 3rd Bangkok Triennale International Print and Drawing Exhibition 2012, Thailand
- Print in ANGKOR WAT 2014, Thailand
- 15th International Biennial Print, R.O.C 2012, Taiwan
- 2015 5th Guanlan International Print Biennial, China
- Tokyo International Mini-Print Triennial 2015, Japan
- I-san identity to contemporary art, Khon Kaen University, Thailand 2015

เกียรติประวัติ

- “Invited Artist” 4th International Small Engraving Exhibition-Cremona 2005,Italy
- Grand award Design Otop 2005
- รางวัลเหรียญเงินการประกวดศิลปกรรมแห่งชาติครั้งที่ 56 สาขาภาพพิมพ์

ภาคผนวก

แบบประเมินการเข้าชมนิทรรศการ

การจัดนิทรรศการแสดงผลงานโครงการ”อัตลักษณ์อีสานสู่งานศิลปกรรมร่วมสมัย” จัดแสดงผลงานระหว่างวันที่ 10 – 27 สิงหาคม 2558 มีพิธีเปิดงานในวันที่ 14 สิงหาคม 2558 ภายในงานมีกิจกรรมตั้งแต่ช่วงบ่าย มีการบรรยายของศิลปินทั้ง 2 ท่าน และมีพิธีเปิดงานในช่วงเย็น ณ.หอศิลปวัฒนธรรมศาสตร์มหาวิทยาลัยขอนแก่น โดยผู้ที่เข้าร่วมชมนิทรรศการส่วนหนึ่งได้ให้ข้อมูลในแบบประเมินการเข้าชมนิทรรศการโดยแบ่งเป็น 3 ตอนดังนี้

แบบประเมินตอนที่ 1 เป็นแบบประเมินสำหรับข้อมูลทั่วไป เช่น อายุ อาชีพ เพศ สถานะการศึกษา

แบบประเมินตอนที่ 2 เป็นการประเมินผลสำหรับภาพรวมในด้านต่างๆของการจัดแสดงงานโดยแบ่งออกเป็น 3 ส่วนด้วยกันได้แก่ ด้านวิทยาการ, ด้านสถานที่/ระยะเวลา/อาหาร/ประชาสัมพันธ์, ด้านการนำความรู้ไปใช้

แบบประเมินตอนที่ 3 เป็นแบบประเมินผลสำหรับด้านการนำองค์ความรู้ไปใช้

แบบประเมินความพึงพอใจ โครงการสร้างสรรค์ “อัตลักษณ์อีสานสู่งานศิลปกรรมร่วมสมัย”

หอศิลปวัฒนธรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

คำอธิบาย แบบประเมินฉบับนี้มีทั้งหมด 3 ตอน ขอให้ผู้ตอบแบบประเมินตอบให้ครบทั้ง 3 ตอน เพื่อให้การดำเนินโครงการเป็นไปตามวัตถุประสงค์และเพื่อเป็นประโยชน์ในการนำไปใช้ต่อไป

ตอนที่ 1 สถานภาพทั่วไป

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย / ลงในช่องหน้าข้อความ

1. เพศ ☐ หญิง ☐ ชาย
2. อายุ ☐ ต่ำกว่า 20 ปี ☐ 20-30 ปี ☐ 31-40 ปี ☐ 41-50 ปี ☐ 51 ปีขึ้นไป
3. การศึกษา ☐ มัธยมศึกษาตอนปลายหรือเทียบเท่า ☐ อนุปริญญาหรือเทียบเท่า
☐ ปริญญาตรี ☐ สูงกว่าปริญญาตรี

ตอนที่ 2 ระดับความพึงพอใจ / ความรู้ความเข้าใจ / การนำไปใช้ ต่อการเข้าร่วมโครงการ

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย / ลงในช่องที่ตรงกับความพึงพอใจ / ความรู้ความเข้าใจ / การนำไปใช้ ของท่านเพียงระดับเดียว

ประเด็นความคิดเห็น	ระดับความพึงพอใจ / ความรู้ความเข้าใจ / การนำความรู้ไปใช้				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
	5	4	3	2	1
ด้านวิทยากร					
1. ความเหมาะสมด้านเนื้อหาเกี่ยวกับเป้าหมายของการเสวนา					
2. ความรู้ของผู้อภิปราย/ผู้บรรยาย					
3. การเปิดโอกาสให้ผู้เข้าร่วมเสวนาแสดงความคิดเห็น					
4. การตอบข้อซักถาม ตรงประเด็น เข้าใจง่าย					
5. ความเหมาะสมของเวลาในการอภิปราย/ตอบคำถาม					
6. ความรู้ที่ได้รับจากการสัมมนาเป็นประโยชน์ต่อการปฏิบัติงานของท่านแค่ไหน					

ประเด็นความคิดเห็น	ระดับความพึงพอใจ / ความรู้ความเข้าใจ / การนำความรู้ไปใช้				
	มากที่สุด 5	มาก 4	ปานกลาง 3	น้อย 2	น้อยที่สุด 1
ด้านสถานที่ / ระยะเวลา / อาหาร / ประชาสัมพันธ์					
1. สถานที่สะอาดและมีความเหมาะสม					
2. ความพร้อมของอุปกรณ์โสตทัศนูปกรณ์					
3. ระยะเวลาการแสดงผลงานมีความเหมาะสม					
4. อาหาร มีความเหมาะสม					
5. การประชาสัมพันธ์ด้านการอบรม					

ประเด็นความคิดเห็น	ระดับความพึงพอใจ / ความรู้ความเข้าใจ / การนำความรู้ไปใช้				
	มากที่สุด 5	มาก 4	ปานกลาง 3	น้อย 2	น้อยที่สุด 1
ด้านการนำความรู้ไปใช้					
1. สามารถนำความรู้ที่ได้รับไปประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงานได้					
2. สามารถนำความรู้ไปเผยแพร่/ถ่ายทอดได้					
3. สามารถให้คำปรึกษาแก่เพื่อนร่วมงานได้					
4. มีความมั่นใจและสามารถนำความรู้ที่ได้รับไปใช้ได้					

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะอื่นๆ

.....

.....

.....

ขอขอบคุณทุกท่านที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม และโปรดส่งกลับคืนมายังเจ้าหน้าที่ ณ จุลงทะเบียน
คณะผู้จัดทำแบบประเมิน

สรุปความพึงพอใจ โครงการสร้างสรรค์ “อัตลักษณ์อีสานสู่งานศิลปกรรมร่วมสมัย” หอศิลป์คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

1. สภาพทั่วไป

1.1 เพศ

เพศ	ค่าความถี่ (คน)	ร้อยละ (%)
ชาย	37	37.00
หญิง	63	63.00
รวม	100	100

กลุ่มตัวอย่างที่เข้าชมมีจำนวนทั้งสิ้น 100 คน พบว่าเป็นเพศหญิงมากกว่าเพศชาย โดยมีเพศหญิงจำนวน 63คน คิดเป็นร้อยละ 63.00 เพศชาย จำนวน 37 คน คิดเป็นร้อยละ 37.00

1.2 อายุ

อายุ	ค่าความถี่ (คน)	ร้อยละ (%)
ต่ำกว่า 20ปี	37	37.00
20-30 ปี	40	40.00
31-40 ปี	11	11.00
41-50 ปี	2	2.00
51 ปีขึ้นไป	-	-
รวม	100	100

กลุ่มตัวอย่างที่เข้าชมมีจำนวนทั้งสิ้น 100คน พบว่าอยู่ระหว่างช่วงอายุ 20-30ปีมากที่สุด จำนวน 40 คน คิดเป็นร้อยละ40.00 และช่วงที่อายุน้อยที่สุดคือ 51ปีขึ้นไป ไม่พบว่ามีเข้าชม

1.3 การศึกษา

การศึกษา	ค่าความถี่ (คน)	ร้อยละ (%)
มัธยมศึกษาตอนปลายหรือเทียบเท่า	11	11
อนุปริญญาหรือเทียบเท่า	6	6
ปริญญาตรี	75	75
สูงกว่าปริญญาตรี	6	6
รวม	100	100

กลุ่มตัวอย่างที่เข้ามามีจำนวนทั้งสิ้น 100คน พบว่ากำลังมีการศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรีมากที่สุด จำนวน 75คน คิดเป็นร้อยละ75.00 และมีการศึกษาอยู่ในระดับสูงกว่าปริญญาตรีน้อยที่สุด จำนวน 6คน คิดเป็นร้อยละ6.00

2. ระดับความพึงพอใจ / ความรู้ความเข้าใจ / การนำไปใช้ ต่อการเข้าร่วมโครงการ

2.1 ด้านวิทยากร

ประเด็นความคิดเห็น	ระดับความพึงพอใจ / ความรู้ความเข้าใจ / การนำไปใช้ ต่อการเข้าร่วมโครงการ					รวม
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	
	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	
1. ความเหมาะสมด้านเนื้อหาเกี่ยวกับเป้าหมายของการเสวนา	67 (67.00)	25 (25.00)	8 (8.00)	-	-	100 (100.00)
2. ความรู้ของผู้อภิปราย/ผู้บรรยาย	53 (53.00)	39 (39.00)	8 (8.00)	-	-	100 (100.00)
3. การเปิดโอกาสให้ผู้เข้าร่วมเสวนาแสดง	45	47	8	-	-	100

ประเด็นความคิดเห็น	ระดับความพึงพอใจ / ความรู้ความเข้าใจ / การนำไปใช้ ต่อการ เข้าร่วมโครงการ					รวม
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อย ที่สุด	
	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)
ความคิดเห็น	(45.00)	(47.00)	(8.00)			(100.00)
4. การตอบข้อซักถาม ตรงประเด็น เข้าใจ ง่าย	53 (53.00)	38 (38.00)	8 (8.00)	-	-	100 (100.00)
5. ความเหมาะสมของ เวลาในการอภิปราย/ ตอบคำถาม	32 (32.00)	54 (54.00)	14 (14.00)	-	-	100 (100.00)
6. ความรู้ที่ได้รับจาก การสัมมนาเป็น ประโยชน์ต่อการ ปฏิบัติงานของท่านแค่ไหน	39 (39.00)	50 (50.00)	11 (11.00)	-	-	100 (100.00)

ระดับความพึงพอใจ / ความรู้ความเข้าใจ / การนำไปใช้ ต่อการเข้าร่วมโครงการ พบว่าด้านวิทยากรนั้น ด้านเนื้อหาเกี่ยวกับเป้าหมายของการเสวนานั้น กลุ่มตัวอย่างมีความพึงพอใจในหัวข้อมากที่สุด คิดเป็น ร้อยละ 67.00 ด้านความรู้ของผู้อภิปราย/ผู้บรรยาย และการตอบข้อซักถาม ตรงประเด็น เข้าใจง่าย กลุ่มตัวอย่างมีความพึงพอใจในหัวข้อมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 53.00 ด้านการเปิดโอกาสให้ผู้เข้าร่วมเสวนาแสดงความคิดเห็น กลุ่มตัวอย่างมีความพึงพอใจในหัวข้อมาก คิดเป็นร้อยละ 47.00 ด้านความเหมาะสมของเวลาในการอภิปราย/ตอบคำถาม กลุ่มตัวอย่างมีความพึงพอใจในหัวข้อมาก คิดเป็นร้อยละ 54.00 และด้านความรู้ที่ได้รับจากการสัมมนาเป็นประโยชน์ต่อการปฏิบัติงานของท่านแค่ไหน กลุ่มตัวอย่างมีความพึงพอใจในหัวข้อมาก คิดเป็นร้อยละ 50.00

2.2 ด้านสถานที่ / ระยะเวลา / อาหาร / ประชาสัมพันธ์

ประเด็นความคิดเห็น	ระดับความพึงพอใจ / ความรู้ความเข้าใจ / การนำไปใช้ ต่อการเข้าร่วมโครงการ					รวม
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	
	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)
1. สถานที่สะอาดและมีความเหมาะสม	66 (66.00)	28 (28.00)	6 (6.00)	-	-	100 (100.00)
2. ความพร้อมของอุปกรณ์ โสตทัศนูปกรณ์	31 (31.00)	62 (62.00)	7 (7.00)	-	-	100 (100.00)
3. ระยะเวลาการแสดงผลงานมีความเหมาะสม	14 (14.00)	80 (80.00)	6 (6.00)	-	-	100 (100.00)
4. อาหาร มีความเหมาะสม	64 (64.00)	28 (28.00)	8 (8.00)	-	-	100 (100.00)
5. การประชาสัมพันธ์ด้านการอบรม	24 (24.00)	65 (65.00)	11 (11.00)	-	-	100 (100.00)

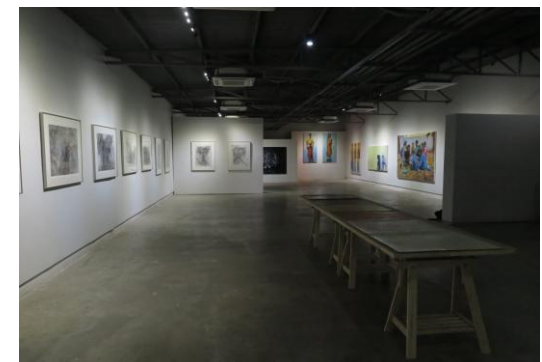
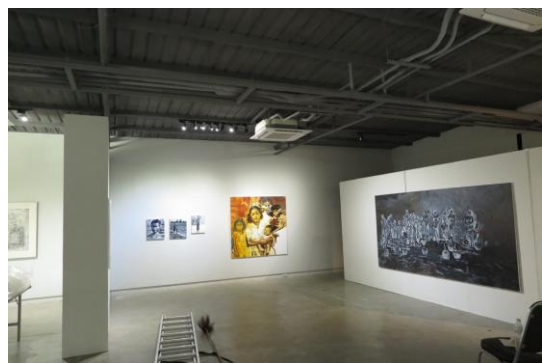
ระดับความพึงพอใจ / ความรู้ความเข้าใจ / การนำไปใช้ ต่อการเข้าร่วมโครงการ พบว่าด้านสถานที่ / ระยะเวลา / อาหาร / ประชาสัมพันธ์นั้น ด้านสถานที่สะอาดและมีความเหมาะสม กลุ่มตัวอย่างมีความพึงพอใจในหัวข้อมากที่สุด คิดเป็น ร้อยละ 66.00 ด้านความพร้อมของอุปกรณ์โสตทัศนูปกรณ์ กลุ่มตัวอย่างมีความพึงพอใจในหัวข้อมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 62.00 ด้านระยะเวลาการแสดงผลงานมีความเหมาะสม กลุ่มตัวอย่างมีความพึงพอใจในหัวข้อมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 80.00 ด้านอาหาร มีความเหมาะสม กลุ่มตัวอย่างมีความพึงพอใจในหัวข้อมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 64.00 และด้านการประชาสัมพันธ์ด้านการอบรม กลุ่มตัวอย่างมีความพึงพอใจในหัวข้อมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 65.00

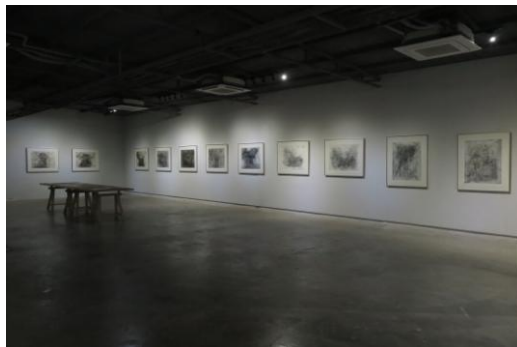
2.3 ด้านการนำความรู้ไปใช้

ประเด็นความคิดเห็น	ระดับความพึงพอใจ / ความรู้ความเข้าใจ / การนำไปใช้ ต่อการเข้าร่วมโครงการ					รวม
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	
	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)
1. สามารถนำความรู้ที่ได้รับไปประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงานได้	29 (29.00)	75 (75.00)	6 (6.00)	-	-	100 (100.00)
2. สามารถนำความรู้ไปเผยแพร่/ถ่ายทอดได้	34 (34.00)	67 (67.00)	9 (9.00)	-	-	100 (100.00)
3. สามารถให้คำปรึกษาแก่เพื่อนร่วมงานได้	35 (35.00)	65 (65.00)	10 (10.00)	-	-	100 (100.00)
4. มีความมั่นใจและสามารถนำความรู้ที่ได้รับไปใช้ได้	68 (68.00)	35 (35.00)	7 (7.00)	-	-	100 (100.00)

ระดับความพึงพอใจ / ความรู้ความเข้าใจ / การนำไปใช้ ต่อการเข้าร่วมโครงการ พบว่าด้านการนำความรู้ไปใช้ นั้นสามารถนำความรู้ที่ได้รับไปประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงานได้ กลุ่มตัวอย่างมีความพึงพอใจในหัวข้อมาก คิดเป็น ร้อยละ 75.00 สามารถนำความรู้ไปเผยแพร่/ถ่ายทอดได้ กลุ่มตัวอย่างมีความพึงพอใจในหัวข้อมาก คิดเป็นร้อยละ 67.00 สามารถให้คำปรึกษาแก่เพื่อนร่วมงานได้ กลุ่มตัวอย่างมีความพึงพอใจในหัวข้อมาก คิดเป็นร้อยละ 65.00 และมีความมั่นใจและสามารถนำความรู้ที่ได้รับไปใช้ได้ กลุ่มตัวอย่างมีความพึงพอใจในหัวข้อมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 68.00

ภาพประกอบการเตรียมติดตั้งผลงาน และการจัดนิทรรศการ

ภาพประกอบสัมมนา และพิธีเปิดนิทรรศการ โครงการ “อัตลักษณ์อีสานสู่งานศิลปกรรมร่วมสมัย”

ภาพการนำเสนอผลงานต่อคณะกรรมการ สกว.

